

ทัศนคติของผู้เรียนต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น ของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่าน ภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นขั้นสูง กลุ่มประชากรได้แก่นิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4-5 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับในภาคต้น ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555) จำนวน 113 คน ผลการศึกษาพบว่า ด้านความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ในการบรรยายในชั้นเรียน ด้านทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการดำเนินการเรียนการสอน โดยรวมพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก ($\bar{x}=4.27$) ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่า “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” “ตนเองได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” “การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มปริมาณอินพุตภาษาญี่ปุ่น และเป็นการกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกแปลกหรือเป็นภาระที่ต้องฟังภาษาญี่ปุ่นโดยผู้สอนชาวไทย ทั้งนี้ สิ่ง que ผู้เรียนคิดว่าได้เรียนรู้มากที่สุดลำดับแรกจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนได้แก่ “คำศัพท์” (ร้อยละ 88) ลำดับที่สองได้แก่ “การออกเสียง” (ร้อยละ 71) และลำดับที่สามได้แก่ “ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์” (ร้อยละ 59) นอกจากนี้ยังพบว่าการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย ช่วยสร้างความมั่นใจในการพูด และกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น

คำ

สำคัญ

ทัศนคติ, การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น, ผู้สอนชาวไทย, วิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่น

* บทความนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปี 2561

Attitudes of Thai Learners toward Being Taught in Japanese by a Thai Teacher in an Advanced Japanese Reading Class*

Abstract

The objective of this research was to study the attitudes of Thai learners toward being taught in Japanese by a Thai teacher in an advanced Japanese reading class. The population of the study was 4th- and 5th- year students majoring in Japanese that were enrolled in the subject “Japanese Reading and Discussion,” which is a required subject in the first semester of the 4th year of the Bachelor of Arts Program in Japanese at Kasetsart University (Revised Edition 2012). One hundred and thirteen students participated in the study and the results were as follows. Most of the learners (85%) expected the teacher to use the Japanese language more than 70 percent of the time to conduct the class. It was also found that the learners were satisfied with the lecturer using Japanese at a high level ($\bar{x}=4.27$). Further, most of the learners expressed the following: the Japanese language that the Thai teacher used in the classroom was easy to understand; they had learned Japanese from the Japanese language that the Thai teacher used in the classroom; and the instruction in Japanese by the Thai teacher increased their Japanese input and encouraged them to use more Japanese. Moreover, most of the learners did not feel that it was strange or a burden to listen to Japanese by a Thai teacher. In addition, what the learners thought that they most learned from the Japanese language that Thai teacher used in the classroom was “vocabulary” (88%). The second thing was “pronunciation” (71%), and the third was “spoken language that may not be syntactic” (59%). The study also found that the teaching of the Japanese language by a Thai teacher helped the learners build confidence in their speaking ability and stimulated their motivation to learn Japanese.

Key words

attitudes, teaching in Japanese, Thai teacher, Japanese reading class

* This research was supported by Department of Eastern Languages Grant, Faculty of Humanities, Kasetsart University as of fiscal year 2018.

1. บทนำ

จากการสำรวจของสมพร (2548) พบว่าลักษณะเด่นของการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยของไทยคือ สอนแบบยัดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนไวยากรณ์ และโครงสร้างภาษา ใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยาย ชักถาม และทบทวน สอนโดยใช้ภาษาไทยอธิบายให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจกฎเกณฑ์ของภาษา ไม่ค่อยมีกิจกรรมการสอนที่หลากหลาย และแม้เวลาจะล่วงเลยมากกว่าสิบปี พัทฉะราบ่อน ก็ยังกล่าวถึงปัญหาการศึกษาภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยว่า “ส่วนใหญ่เป็นจัดการเรียนการสอนในลักษณะบรรยายโดยครูผู้สอน ในชั้นเรียนใหญ่ที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ใช้ตำราที่เน้นไวยากรณ์” ซึ่งหมายความว่า การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยแทบจะไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง โดยเน้นที่ความเข้าใจมากกว่าทักษะการสื่อสาร บัณฑิตจึงมีปัญหการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำงานด้านการฟัง และการพูดเป็นส่วนใหญ่ (พัทฉะราบ่อน, 2017) เช่นเดียวกับอิชิฮารุ (2012) ที่ระบุว่าในสถานการณ์ที่มีการใช้ภาษาญี่ปุ่นที่ยากและซับซ้อน เช่น การฟังสิ่งที่มีความซับซ้อน การพูดอธิบาย บัณฑิตประเมินตนเองว่าใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์เหล่านั้นไม่ค่อยได้

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย จัดว่าเป็นการเรียนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาต่างประเทศ (JFL: Japanese as Foreign Language) หมายถึงเรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น ดังนั้นผู้เรียนส่วนใหญ่จึงไม่มีโอกาสที่จะได้สัมผัสภาษาญี่ปุ่นในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม การจะพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศนั้น ปริมาณของอินพุต (input) ทางภาษามีความจำเป็นอย่างมาก ตามทฤษฎีของการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Stephen Krashen ที่ระบุว่า การรับรู้ (Acquisition) ภาษานั้น ๆ เกิดจากการได้รับอินพุตที่สามารถเข้าใจได้ (Comprehensible Input) สมมุติฐานนี้เรียกว่า

“สมมุติฐานอินพุต (Input hypothesis)” ทั้งนี้ Turnbull, M., and K. Arnett (2002) กล่าวว่า ผู้สอนมักจะเป็นแหล่งแรกของการได้มาซึ่งปริมาณอินพุตในภาษาเป้าหมาย ดังนั้นในชั้นเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาเป้าหมายให้มากที่สุด ความเข้าใจดังกล่าวทำให้หลายประเทศมีการกำหนดนโยบายให้มีการสอนภาษาต่างประเทศโดยใช้ภาษาเป้าหมาย เช่น การสอนภาษาอังกฤษในประเทศเกาหลีซึ่งกำหนดให้สอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภาษาอังกฤษตั้งแต่ปี 1999¹ (李, 2016) หรือการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่นที่กำหนดให้ครูต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสอนควบคู่ไปกับใช้ภาษาแม่ (ภาษาญี่ปุ่น) (石野, 2016) ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของประเทศอังกฤษซึ่งระบุในคู่มือสำนักงานมาตรฐานการศึกษา (OFSTED: Office for Standards in Education) ว่า “Teachers should insist on the use of the target language for all aspects of lesson” (OFSTED, 1993a: section 37, อ้างอิงใน Macoro, 2001)

หากหันกลับมามองหลักสูตรต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา ที่จัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก จะพบแนวโน้มที่คล้ายคลึงกันคือ กำหนดให้ผู้สอนชาวไทยรับผิดชอบรายวิชาที่เกี่ยวกับความเข้าใจ เช่น ไวยากรณ์ โครงสร้างภาษาญี่ปุ่น การอ่าน การแปล การสอนภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ และกำหนดให้ผู้สอนชาวญี่ปุ่นรับผิดชอบรายวิชาที่เกี่ยวกับการฝึกฝนทักษะ เช่น การสนทนาภาษาญี่ปุ่น การเขียนภาษาญี่ปุ่น สุนทรพจน์ภาษาญี่ปุ่น ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว ฯลฯ ทั้งนี้มีบางรายวิชาที่อาจสลับกันสอนได้ระหว่างชาวไทยและชาวญี่ปุ่นเช่น ญี่ปุ่นศึกษา วัฒนธรรมญี่ปุ่น ในกรณีที่ผู้สอนชาวไทยรับผิดชอบรายวิชาดังกล่าว มักจะจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายเป็นภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับการ

¹ ถึงแม้หลังจากนั้นจะมีการพิจารณาความเหมาะสมของการกำหนดให้ผู้สอนใช้แต่เพียงภาษาเป้าหมายซึ่งไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และส่งผลต่อแรงจูงใจของผู้สอนและผู้เรียน (李, 2016)

ระบุของ吉田・柴崎 (2007) และอัษฎายุทธ (2012) แตกต่างจากบางประเทศเช่นประเทศมองโกเลีย หรือประเทศจีนที่หลักสูตรวิชาเอกภาษาญี่ปุ่น อาจารย์ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา (Non-native teacher: NNT) ก็ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสอนเป็นหลักสำหรับวิชาชั้นกลางขึ้นไป (吉田・柴崎, 2007)

ผลสำรวจความเชื่อของอาจารย์สอนภาษาญี่ปุ่นชาวต่างชาติโดย 久保田 (2005) พบว่าผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่เชื่อว่า “ในช่วงโมเรียนอาจารย์ควรอธิบายไวยากรณ์อย่างละเอียด” เนื่องจากการสอนไวยากรณ์เน้นที่การทำความเข้าใจความหมาย และวิธีการใช้ วิชาที่ต้องอธิบายไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ส่วนใหญ่จึงรับผิดชอบโดยผู้สอนชาวไทยเพื่อจะได้บรรยายเป็นภาษาไทยให้ผู้เรียนเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง ในขณะที่ผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่ไม่เชื่อว่า “ในคาบเรียน ควรให้ผู้เรียนพูดเฉพาะภาษาเป้าหมาย (ภาษาญี่ปุ่น) เท่านั้น” ขัดแย้งกับผลสำรวจของสมพร (2548) ที่พบว่า ผู้สอนชาวไทยเชื่อว่าการใช้ภาษาญี่ปุ่นสอนเป็นหลักโดยเน้นวิธีสอนแบบตรง (The Direct Method) และการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะการฟังและการพูด เป็นวิธีสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงกล่าวได้ว่าในเชิงอุดมคติ ผู้สอนชาวไทยคิดว่าการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นสิ่งที่ควรทำ แต่ขาดความคุ้นชินและแนวปฏิบัติ จึงมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของผู้สอนชาวญี่ปุ่น ดังสะท้อนให้เห็นจากบทสัมภาษณ์ครูชาวญี่ปุ่นคนหนึ่งในงานวิจัยของ 中山他 (2015) ที่กล่าวว่า “คุณค่าของการมีครูชาวญี่ปุ่นอยู่ในห้องเรียนคือ การทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นเรื่องดีสำหรับการสร้างสภาพแวดล้อมแบบนั้น เพราะถ้าเป็นครูชาวไทยก็จะไม่ใช่ภาษาญี่ปุ่น”

อย่างไรก็ตาม คุณชัย และคณะ (2560) ระบุว่า การขาดแคลนครูชาวญี่ปุ่นเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ เป็นหนึ่งในปัญหาการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ ในสถานการณ์เช่นนี้

นอกจากการจัดกิจกรรมหรือสภาพแวดล้อมจำลองที่เอื้อให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพิจารณาความเป็นไปได้ของครูชาวไทยในการจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการลงทะเบียนเรียนย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2558-2560) ของนิสิตวิชาเอกหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่าโดยเฉลี่ยร้อยละ 60 ของรายวิชาที่เปิดสอน รับผิดชอบโดยอาจารย์ชาวไทย และร้อยละ 40 รับผิดชอบโดยอาจารย์ชาวญี่ปุ่น จึงกล่าวได้ว่าโอกาสการฟัง-พูดภาษาญี่ปุ่นกับเจ้าของภาษาถูกจำกัดทั้งในและนอกห้องเรียน อย่างไรก็ตาม จากความสำคัญของปริมาณอินพุต (input) ผู้วิจัยมีความเห็นว่ามีหลายรายวิชาที่ผู้สอนชาวไทยสามารถจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น หรือเพิ่มปริมาณการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น เช่น การอ่านภาษาญี่ปุ่น ญี่ปุ่นศึกษา ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการโรงแรม หากจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูลดการบรรยายลงและปรับเปลี่ยนบทบาทไปเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียน เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ (แนวทางจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 น. 10)

รายวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น” เป็นรายวิชาสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น วัตถุประสงค์ของรายวิชาคือ “อ่านบทความเพื่อจับประเด็นสำคัญและอภิปรายเป็นภาษาญี่ปุ่น” กล่าวคือ นิสิตจำเป็นต้องพูดแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาญี่ปุ่น ผู้สอนซึ่งเป็นผู้เขียนบทความนี้เอง เคยประสบปัญหาจากการสอนการอ่าน กล่าวคือผู้เรียนขาดความกระตือรือร้น และแรงจูงใจในการเรียน ผู้สอนจึงคิดว่าหากปรับเปลี่ยนภาษาที่ใช้สอนเป็นภาษาญี่ปุ่น น่าจะทำให้ผู้เรียนตื่นตัวมากขึ้น เพราะการฟังภาษาญี่ปุ่นย่อมแตกต่างจากการฟังภาษาไทย ผู้เรียน

จำเป็นต้องมีสมาธิและตั้งใจฟังมากกว่า เพื่อให้สามารถรับสารได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนพูดภาษาญี่ปุ่นในชั้นเรียน และในกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชาข้างต้น จึงทดลองสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในปีการศึกษา 2556 และพบว่าในจำนวนผู้เรียน 21 คน ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นตลอดคาบเรียน มีจำนวน 2 คน ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่ภาษาไทยในอัตราส่วนเฉลี่ยร้อยละ 73 ต่อ 27 มีจำนวน 18 คน และผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาไทยตลอดคาบเรียนมีจำนวนเพียง 1 คน ผลการสำรวจดังกล่าวทำให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนภาษาที่ใช้สอนในชั้นเรียนเป็นภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจสภาพการณ์การศึกษาภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศล่าสุด (ปี 2015) ของแจแปนฟาวด์เดชั่น พบว่า มีผู้สอนภาษาญี่ปุ่นทั่วโลกจำนวน 64,108 คน ในจำนวนนี้เป็นผู้สอนชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษา 14,301 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3² จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการสอนภาษาญี่ปุ่นคือผู้สอนชาวต่างชาติที่ไม่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาแม่

สำหรับภาษาที่ผู้สอนชาวต่างชาติใช้เป็นหลักในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นนั้น ยังไม่มีการสำรวจหรือศึกษามากนัก พบเพียงงานของ 冷 (2005) ซึ่งสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาทักษะรวมภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนและผู้สอนชาวจีน และพบว่าผู้เรียนและผู้สอนประมาณร้อยละ 55 มีความเห็นตรงกันว่า ครูผู้สอนบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม เมื่อถามถึงความคาดหวังผู้เรียนร้อยละ 69.4 และผู้สอนร้อยละ 75.9 คาดหวังให้ครูบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่ สะท้อนความ

เข้าใจในความสำคัญของปริมาณอินพุตในภาษาเป้าหมายของทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ด้านการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าผู้สอนส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามในระยะหลังนี้พบว่าสถาบันการศึกษาทั้งโรงเรียนสอนภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยมีการจ้างครูชาวต่างชาติ³ เพื่อสอนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น (横田, 2013 ; 高橋, 2015) ซึ่งกรณีนี้ ผู้สอนชาวต่างชาติจำเป็นต้องสอนด้วยภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากผู้เรียนชาวต่างชาติมีหลายสัญชาติ ยิ่งไปกว่านั้น ในกรณีนี้ นอกเหนือจากวิชาการฟัง และการอ่าน ผู้สอนชาวต่างชาติต้องรับผิดชอบวิชาการเขียน และวิชาสนทนา (横田, 2017) ซึ่งการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในต่างประเทศมักกำหนดให้วิชาเหล่านี้รับผิดชอบโดยอาจารย์ชาวญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน

ก่อนอื่นผู้วิจัยขอทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ หรือความเชื่อของผู้สอนที่แตกต่างกันระหว่างครูเจ้าของภาษาและครูชาวต่างชาติดังนี้

岡崎 (2003) สำรวจความเชื่อของผู้สอนชาวญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับผู้สอนชาวไทย พบหัวข้อที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เช่น “ครูควรให้การบ้านแก่นักเรียน” “ครูควรเป็นผู้กำหนดและควบคุมกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน” “สิ่งสำคัญที่สุดในการเรียนภาษาญี่ปุ่นคือการเรียนรู้วิธีแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาญี่ปุ่น” ซึ่งผู้สอนชาวไทยส่วนใหญ่เห็นด้วย ตรงข้ามกับผู้สอนชาวญี่ปุ่นที่ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย สะท้อนสภาพการณ์การเรียนการสอนในประเทศไทยที่สมพร (2548) พบว่ามีลักษณะยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะความเชื่อเกี่ยวกับการแปล สอดคล้องประสบการณ์การเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยที่เน้นการเรียนไวยากรณ์ ท่องจำ และแปล ซึ่งยังคงเป็นรูปแบบหลักของการเรียนภาษาญี่ปุ่นในปัจจุบัน (久保田, 2017) ดังนั้นผู้สอนชาวไทยจึงมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่าความถูกต้องของภาษาเป็นสิ่ง

² ในระดับอุดมศึกษาในจำนวนครูผู้สอนทั้งหมด 20,920 มีครูเจ้าของภาษาจำนวน 5,591 คน คิดเป็นร้อยละ 26.7

³ ส่วนใหญ่เป็นชาวจีนและชาวเกาหลี (横田, 2013 ; 横田, 2017 ; 高橋, 2015)

สำคัญ⁴ และเชื่อว่า “ควรแก้ไขในทันทีหากผู้เรียนใช้ภาษาญี่ปุ่นผิด” (久保田, 2005 ; 久保田, 2017) ผลการศึกษาข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในอดีต ส่งผลต่อความเชื่อ และนำไปสู่การเลือกวิธีสอนของครู

สำหรับความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ครูผู้สอนนั้น 加納 (2010) ได้สำรวจความเชื่อของนักศึกษาระดับปริญญาโทที่เรียนหลักสูตรอบรมเพื่อเป็นครูภาษาญี่ปุ่นพบว่าหัวข้อที่แสดงถึงความคิดแบบดั้งเดิม⁵ ที่นักศึกษาชาวต่างชาติมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญมากกว่านักศึกษาชาวญี่ปุ่น ได้แก่ “ความจำเป็นของตำราและสื่อการสอน” “การฝึกอ่านและฝึกเขียนให้มาก” “การอธิบายไวยากรณ์” “ความถูกต้องของการใช้ภาษา” “การแก้ไขข้อผิดพลาดของผู้เรียน” และ “การออกเสียงที่ถูกต้อง” เป็นต้น นอกจากนี้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อดีของครูชาวญี่ปุ่น ลำดับแรกคือทักษะการออกเสียง กล่าวคือครูชาวญี่ปุ่นสามารถออกเสียงได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ 2. ความถูกต้องด้านไวยากรณ์ กล่าวคือครูชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้สามารถแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ของผู้เรียนได้ในทันทีที่สามารถยกตัวอย่างประโยคได้มากในทันที สำหรับวิธีการสอนนั้น ข้อดีของครูชาวญี่ปุ่นคือ สามารถสอนด้วยวิธีตรง (Direct Method) สามารถสอนผู้เรียนชั้นกลางและสูงโดยใช้แต่ภาษาญี่ปุ่น สามารถสอนการเขียน และวิชาสนทนา สามารถสอนและฝึกฝนการออกเสียง เป็นต้น ในทางกลับกัน ข้อดีของครูชาวต่างชาติคือ รู้ว่าเสียงไหนออกเสียงยาก ถ้าตัวเองออกเสียงได้ก็สามารถอธิบายผู้เรียนได้ ด้านไวยากรณ์ ครูชาวต่างชาติเข้าใจความแตกต่างของภาษาญี่ปุ่นกับภาษาแม่ สามารถอธิบายไวยากรณ์ได้อย่างละเอียดโดยใช้ภาษาแม่ รู้ว่าอะไรเป็นเรื่องยาก

สำหรับผู้เรียน ด้านวิธีการสอนนั้น ข้อดีของครูชาวต่างชาติคือ สามารถใช้ภาษาแม่ในการสอน เข้าใจความรู้สึกของผู้เรียน สามารถประยุกต์วิธีสอนจากประสบการณ์การเรียนรู้ภาษานั้น ๆ ของตนเองได้ เป็นต้น สอดคล้องกับที่ Medgyes (1992) ระบุข้อดีของครูชาวต่างไว้อีก 6 ข้อ ได้แก่ 1. สามารถเป็นต้นแบบในฐานะผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ 2. สามารถชี้แนะกลวิธีการเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ 3. สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาษาได้มากกว่า 4. สามารถคาดคะเนว่าอะไรเป็นเรื่องยากสำหรับผู้เรียน 5. เข้าใจและตอบสนองต่อผู้เรียนได้ดีกว่า และ 6. สามารถพูดภาษาแม่ซึ่งเป็นภาษาของผู้เรียนได้

อย่างไรก็ตาม เส้นแบ่งเขตระหว่างความเป็นครูเจ้าของภาษา และครูชาวต่างชาติเริ่มไม่ชัดเจน ดังจะพบว่าครูชาวต่างชาติที่สอนในประเทศญี่ปุ่น ต้องสอนวิชาการเขียน และวิชาสนทนา เช่นเดียวกับครูชาวญี่ปุ่นจากการศึกษาของ 横田 (2017) ซึ่งใช้วิธีสัมภาษณ์ครูชาวจีน 3 คนพบว่าทุกคนไม่เคยสอน วิชาการเขียนและการสนทนามาก่อน ก่อนสอนมีความกังวลในการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด อย่างไรก็ตาม เมื่อสอนจบภาคต้นทุกคนมีความมั่นใจในการสอนการเขียนภาษาญี่ปุ่น สามารถประยุกต์ใช้ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของตนเองในวิชาการเขียน และวิชาสนทนา ฯลฯ และเมื่อสอนจบภาคปลายก็สามารถเปลี่ยนความคิด โดยมองว่าครูชาวต่างชาติก็สามารถสอนวิชาการเขียน หรือวิชาสนทนาได้ นอกจากนี้จากการศึกษาของ 高橋 (2015) โดยการสัมภาษณ์ครูชาวต่างชาติ 3 คนในหัวข้อหลัก ๆ ได้แก่ “ประสบการณ์การเป็นครู” “อะไรทำให้รู้สึกตัวเองเป็นครูชาวต่างชาติ (non-native teacher: NNT)” “รู้สึกว่าเป็นครูชาวญี่ปุ่น (native teacher: NT)”

⁴ หมายถึง “มุ่งเน้นการใช้ไวยากรณ์ การออกเสียงที่ถูกต้อง ดังนั้นในชั่วโมงเรียนผู้สอนเน้นการอธิบายไวยากรณ์อย่างละเอียด ฝึกฝนเพื่อให้ใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง ให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่เรียน และตัวผู้สอนเองก็ควรใช้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้องใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา (久保田, 2007 อ้างถึงใน 久保田, 2017)”

⁵ ความคิดที่ว่าการศึกษาหมายถึงการให้ความรู้

⁶ เป็นชาวจีน 2 คน และชาวเกาหลี 1 คน ที่มีประสบการณ์สอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่น 10 ปี และ 3 ปี ครึ่งตามลำดับ สอนโดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น วิชาที่รับผิดชอบ ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้นที่สอนเป็นทีม วิชาไวยากรณ์ การเขียน และการอ่านภาษาญี่ปุ่น จึงกล่าวได้ว่าทั้ง 3 คนเป็นครูที่มีประสบการณ์สูง

เหนือกว่าหรือไม่” “ความแตกต่างของบทบาทหน้าที่ระหว่างครูชาวญี่ปุ่นกับครูชาวต่างชาติ” พบว่าทั้ง 3 คนมองว่าครูชาวต่างชาติไม่แตกต่างจากครูชาวญี่ปุ่น ไม่จำเป็นต้องแบ่งหน้าที่และไม่รู้สึกว่าการเป็นครูเหนือกว่ากล่าวคือการเป็นครูไม่ได้ขึ้นอยู่กับสัญชาติ หรือภาษาแม่ แต่ผู้เรียนจะประเมินผู้สอนจากวิธีสอน และการเป็นครูเจ้าของภาษาก็ไม่ใช่ข้อได้เปรียบเสมอไป

สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นต่อครูชาวต่างชาติยังมีอยู่น้อย โดย 幸 (2006) ซึ่งสำรวจทัศนคติของผู้เรียนต่อครูชาวต่างชาติที่ทดลองสอนในวิชาภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น พบว่าหลังจบคอร์ส ผู้เรียนชาวต่างชาติส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.4) มีทัศนคติเชิงบวกต่อครูชาวต่างชาติด้วยเหตุผล เช่น “มีครูหลายแบบทำให้เรียนสนุก” “ถ้าตัวเองพยายามก็จะเป็นอย่างครูได้” “ครูเตรียมการสอนดี” “ครูมีวิธีพลิกแพลงให้การเรียนน่าสนใจ” “ครูช่วยสอนเรื่องยาก ๆ ให้เข้าใจได้” “ครูเก่งภาษาญี่ปุ่น จะมีสัญชาติอะไรก็สำคัญ” เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มีการกล่าวถึงข้อเสียของครูผู้สอนชาวต่างชาติคือการออกเสียง ซึ่งผู้เรียนคิดว่ายังไม่ถูกต้อง ไม่เป็นมาตรฐาน และไม่คิดจะลอกเลียนแบบ สอดคล้องกับความคาดหวังที่ต้องการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นที่ถูกต้อง ไพเราะด้วยเหตุผลที่ว่า การออกเสียงที่ถูกต้องเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะช่วงแรกของการเรียน

横田 (2013) ได้สำรวจทัศนคติของนักศึกษาชาวจีน⁷ ที่ศึกษาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นต่อครูชาวต่างชาติ พบว่าในภาพรวม ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้เรียนไม่ต้องการเรียนกับครูชาวจีน และผู้เรียนร้อยละ 80 ไม่ต้องการเรียนถ้าเป็นครูชาวต่างชาติสัญชาติอื่น โดยเหตุผลที่ไม่ต้องการเรียนกับครูชาวจีนหรือครูชาวต่างชาติอื่น ๆ ได้แก่ “ออกเสียงไม่ถูกต้อง ไม่ดี” “ภาษาญี่ปุ่นไม่เป็นธรรมชาติ” สำหรับข้อดีของครูชาวต่างชาติด้านวิธีการสอนที่นักศึกษา กลุ่มตัวอย่างกล่าวถึง ได้แก่ “สามารถสอนโดยอธิบายด้วยภาษาแม่ของผู้เรียน” “สามารถสอนโดยเข้าใจ

ทัศนคติ ความเชื่อของผู้เรียน” “สามารถใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่เคยเรียนภาษาญี่ปุ่น” เป็นต้น

อัษฎายุทธ (2012) ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนชาวไทย⁸ 11 คน ต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายของผู้สอนชาวไทย ในรายวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ภาษาญี่ปุ่น พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่รู้สึกว่าการที่ผู้สอนชาวไทยพูดฟังง่ายกว่าของอาจารย์ชาวญี่ปุ่น และสิ่งที่ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ไทยคือไวยากรณ์ ซึ่งตรงกับความเชื่อของผู้เรียนที่ว่าผู้สอนชาวไทยเป็นแม่แบบที่ดีในการใช้ไวยากรณ์อย่างไรก็ตาม ไม่มีผู้เรียนคนใดเชื่อว่าผู้สอนชาวไทยจะเป็นแม่แบบที่ดีในการออกเสียง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ 幸 (2006) และ 横田 (2013)

จะเห็นว่างานวิจัยที่ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อผู้สอนชาวต่างชาติ ยังมีจำนวนน้อยมาก ผลการศึกษาพบทั้งทัศนคติทางบวกและทางลบ โดยกรณีในประเทศญี่ปุ่น ผู้เรียนคาดหวังที่จะได้เรียนกับครูชาวญี่ปุ่นเจ้าของภาษาเป็นส่วนใหญ่ และข้อด้อยของอาจารย์ชาวต่างชาติที่มีการกล่าวถึงมากที่สุดคือทักษะการออกเสียงที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของ 高橋 (2015) ชี้ให้เห็นว่าครูชาวต่างชาติไม่ได้แตกต่างจากครูชาวญี่ปุ่น หากประกอบด้วยความรู้ ทักษะภาษาญี่ปุ่น และมีวิธีการสอนที่ดี ผู้เรียนก็จะประเมินครูจากสิ่งนั้น ไม่ใช่สัญชาติหรือภาษาแม่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพิ่มเติมจากอัษฎายุทธ (2012) ว่ากรณีของผู้สอนชาวไทยซึ่งทดลองจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่น ผู้เรียนจะมีปฏิกิริยา หรือทัศนคติอย่างไร เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทาง และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนชาวไทยสามารถบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น ในรายวิชาอื่น ๆ อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับผู้เรียนชาวไทยในการฝึกฝนทักษะการฟัง-พูด และการสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นต่อไป

⁷ เป็นนักศึกษาในโครงการหลักสูตร 2+2 กล่าวคือเรียนภาษาญี่ปุ่นที่ประเทศจีน 2 ปี และเรียนวิชาเฉพาะด้านที่ประเทศญี่ปุ่น 2 ปี

⁸ จำนวน 7 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมเป็น 21 ชั่วโมง

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นชั้นสูง

4. วิธีการวิจัย

4.1 กลุ่มประชากร

ประชากรของงานวิจัยได้แก่นิสิตวิชาเอกภาษาญี่ปุ่นชั้นปีที่ 4-5 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นรายวิชาบังคับในภาคต้น ชั้นปีที่ 4 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2555) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2557 จำนวน 113 คน

4.2 เนื้อหารายวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น”

4.2.1 เนื้อหาตำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

เอกสารคำสอนรายวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น” (ฉบับปรับปรุงปี พ.ศ. 2561) มีเนื้อหาเรื่องอ่านหลากหลายซึ่งกำหนดหัวข้อตามความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ เนื้อหาด้านวัฒนธรรม และประเด็นปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษา เศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น ทั้งนี้ในช่วงแรก (บทที่ 1 และ บทที่ 2) เป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญ การพัฒนาทักษะการอ่าน และกลวิธีการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจความสำคัญของการอ่าน และสามารถประยุกต์ใช้กลวิธีการอ่านในการอ่านบทความต่าง ๆ ในบทที่เหลือ โครงสร้างแต่ละบท ประกอบด้วย 1. Warm-up (การเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทอ่าน) 2. Keywords (คำสำคัญ) 3. บทอ่าน 4. 内容の問題 (คำถามเกี่ยวกับเรื่องอ่าน) 5. 言葉の問題 (ฝึกใช้คำศัพท์) 6. 話し合ってみよう (อภิปรายกลุ่ม) โดยปกติดำเนินการเรียนการสอนได้ถึงบทที่ 9-10 บทที่เหลือให้ผู้เรียนอ่านเองตามความสนใจ

4.2.2 กิจกรรมในชั้นเรียน

วิชาการอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่นค่อย ๆ ปรับรูปแบบการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูลดการบรรยายลงและปรับเปลี่ยนบทบาทไปเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวก (facilitate) ในการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2561 จัดการเรียนการสอนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง แต่ละบทใช้เวลาประมาณ 3-4.5 ชั่วโมง โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังขั้นตอนต่อไปนี้

1) การสอบย่อยต้นชั่วโมง

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านผ่านการอ่านมาก (多読) โดยผู้เรียนต้องเตรียมตัวสอบเกี่ยวกับคำศัพท์ และประเด็นสำคัญของเรื่องอ่านที่ผู้สอนกำหนด ทั้งนี้จัดสอบต้นชั่วโมงเพื่อฝึกความตรงต่อเวลาโดยใช้เวลาประมาณ 10-15 นาที

2) อ่านเครื่องก่อนเริ่มชั้นเรียน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนตื่นตัว พร้อมที่จะเข้าสู่บทเรียน ค้นเคยกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นในชั้นเรียน โดยเป็นกิจกรรมฝึกฝนภาษาญี่ปุ่น ผ่านการเล่นเกม หรือการแบ่งปันประสบการณ์ โดยช่วงแรก ๆ ผู้สอนนำเสนอเป็นตัวอย่าง เช่น なぞなぞ (ปริศนาคำทาย) しりとり (เกมต่อคำ) จากนั้นจึงให้ผู้เรียนแบ่งเป็นกลุ่ม คิดกิจกรรมต่าง ๆ มาทำร่วมกันในชั้นเรียน กิจกรรมที่ผู้เรียนออกแบบมาได้แก่ เกมใบ้คำ เกมถูก/ผิด เกมปริศนาคำไขว้ เกมทายคำศัพท์ เกมบอกต่อ เป็นต้น กิจกรรมนี้ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

3) เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่บทอ่าน

เป็นกิจกรรมก่อนอ่านที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องอ่าน และคำศัพท์ โดยผู้เรียนคิดหรือหาคำตอบเกี่ยวกับประเด็นคำถามที่ผู้สอนกำหนดมาก่อนล่วงหน้า ตรวจสอบความหมายของคำสำคัญ และนำเสนอในชั้นเรียน นอกจากนี้ผู้สอนให้ดูวิดีโอที่เกี่ยวข้อและตอบคำถาม เพื่อฝึกทักษะการฟังภาษาญี่ปุ่น ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

ตาราง 1 เนื้อหาดำราที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

บทที่	เนื้อหา	ที่มาของบทความ
บทที่ 1	読解力ってどうやってつくんですか？	YAHOO! JAPAN 知恵袋 http://detail.chiebukuro.yahoo.co.jp/qa/question_detail/q1113880531
บทที่ 2	スキヤニングとスキミングの技術について	三浦明・岡まゆみ『中・上級者のため速読の日本語』The Japan Times
บทที่ 3	妻失い、彼は彼女になった 性同一性障害の原告語る	朝日新聞DIGITAL http://digital.asahi.com/articles/ASGBB7RQQGBBUTPB01K.html
บทที่ 4	言葉とそれ以外の要素	リーディング チュウ太「日本を読む」 http://language.tiu.ac.jp/materials/jpn/yomu/yomu14.html
บทที่ 5	おめでた婚はいけないこと？	YOMIURI ONLINE 発言小町 http://komachi.yomiuri.co.jp/t/2010/0417/308945.htm
บทที่ 6	ネットで英会話、授業導入進む「必死の会話」が刺激に	朝日新聞DIGITAL http://digital.asahi.com/articles/photo/AS20150615002790.html
บทที่ 7	「将来」あきらめる若者が急増…際限なきアベノミクスの弊害	日刊ゲンダイ http://www.nikkan-gendai.com/articles/view/news/160793/2
บทที่ 8	相談件数急増中…一見“優しそう”な「隠れDV男」の見分け方	日刊ゲンダイ http://www.nikkan-gendai.com/articles/view/life/160786/1
บทที่ 9	「草食男子」～男らしさからの脱皮は生き方のヒントになるか？	日経BIZアカデミーBIZCOLLEGE 時代を読む新語辞典 http://www.nikkeibp.co.jp/article/column/20090113/124603/
บทที่ 10	一度海外で働きたい！タイに来る日本人若者が急増中。その仕事と生活とは？	ファイナンシャルフィールド https://financial-field.com/world/2018/01/04/entry-10078
บทที่ 11	人生に関する 72 章	藤原正彦『人生に関する72章』新潮文庫
บทที่ 12	戦後 70 年「泣き声が耳から離れない」戦地で出会った「慰安婦」元従軍看護婦 中里チヨさん	いつでも元気 2015.02 No.280 https://www.min-iren.gr.jp/?p=21019
บทที่ 13	禁煙週間 東京五輪を無煙の国で	朝日新聞DIGITAL 社説バックナンバー http://www.asahi.com/articles/DA3S11783225.html?ref=editorial_backnumber
บทที่ 14	さかさまのカレンダー	赤川次郎『散歩道』赤川次郎ショートショート王国 光文社
บทที่ 15	ボッコちゃん	星新一『ボッコちゃん』新潮文庫

4) การอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Reading)

การอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นรูปแบบหนึ่งของ การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Learning) 舘岡 (2005, p.89) ให้นิยามการอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อนว่า หมายถึง “กิจกรรมการอ่านที่ผู้เรียนช่วยกันแก้ไขปัญห ผ่านการพูดคุยเพื่อทำความเข้าใจเรื่องอ่าน” ในชั้นเรียน ผู้เรียนจะถูกแบ่งเป็นกลุ่มละ 2-3 คน คละความสามารถ กล่าวคือมีทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้องอยู่ด้วยกัน ช่วยกันอ่าน พูดคุย และถามตอบเกี่ยวกับเรื่องอ่าน ซึ่งถึงเป็น Peer Reading แบบเน้นกระบวนการ⁹ และ ตรวจสอบคำตอบ ในแบบฝึกหัดร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่ม จากนั้นทำใบงาน peer reading (ピア・リーディング提出シート) ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องอ่าน และการประเมิน ตนเองต่อการอ่านร่วมกันกับเพื่อน กิจกรรมนี้จะช่วยให้ ผู้เรียนตระหนักว่าตัวเองเข้าใจเนื้อหาผิด หรือคลาดเคลื่อนหรือไม่ อย่างไร ระหว่างผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้สอนทำหน้าที่เดินสังเกตการณ์แต่ละกลุ่ม และให้ความ ช่วยเหลือเมื่อมีการร้องขอ ทั้งนี้ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียน แต่ละคนต้องอ่านเนื้อเรื่องและสรุปประเด็นสำคัญลงใน ใบงาน(タスクシート) ที่ผู้สอนแจกให้เป็นการบ้านก่อน ทุกครั้ง ใบงานการบ้าน และใบงาน peer reading แต่ละ ใบมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน กิจกรรมการอ่านแบบเพื่อน ช่วยเพื่อนใช้เวลาประมาณ 30 นาที โดยผู้เรียนสามารถใช้ภาษาไทยในการพูดคุยแลกเปลี่ยนความเข้าใจ และ แสดงความคิดเห็น

5) ตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน

เป็นกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับบทอ่าน โดยเฉลยคำตอบในแบบฝึกหัด 3 ข้อ ได้แก่ 1.คำถามที่ ให้เลือกตอบถูก/ผิด 2.คำถามที่ให้เลือกตอบจากตัวเลือก ที่กำหนด และ 3.คำถามที่ให้เขียนตอบ ผู้สอนสุ่มผู้เรียน ให้ตอบทีละคนพร้อมทั้งให้กลับไปดูบทอ่านว่าตรงไหนที่ บ่งบอกว่าคำตอบเป็นเช่นนั้น ใช้เวลาประมาณ 15 นาที

6) การฝึกใช้คำศัพท์

เป็นกิจกรรมที่ให้ฝึกใช้คำศัพท์ เพื่อเพิ่มวงคำศัพท์ ซึ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาทักษะการอ่าน ประกอบด้วย แบบฝึกหัด 3 ข้อ ได้แก่ 1.โยงคำศัพท์กับความหมายที่ อธิบายเป็นภาษาญี่ปุ่น 2. เลือกคำศัพท์จากข้อ 1. เติม ลงในประโยคให้ได้ใจความสมบูรณ์ และ 3. ฝึกเดาคำ ศัพท์โดยให้ตอบเป็นภาษาไทย ใช้เวลาประมาณ 5-10 นาที

7) การอภิปรายกลุ่มและนำเสนอผลการอภิปราย

ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันพูดคุย อภิปรายตาม หัวข้อที่กำหนด โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มละ 3-4 คน คละเพศ และระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น ให้ สมาชิกทำหน้าที่ต่าง ๆ ตาม 岩下 (2013) ได้แก่ 1.ผู้สรุป เนื้อหาบทอ่าน(要約係: テキストの内容を短くまと めて伝える) 2.ผู้ดำเนินการอภิปราย(話し合い係: ディスカッションのテーマについてメンバーに質問 しながら話し合いの司会者を務める) 3. ผู้นำเสนอ ผลการอภิปราย(発表係: 話し合いでまとめた内容を、他のグループメンバーに分かりやすい言葉に して大きな声で発表する) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนในกลุ่ม ตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบของตัวเอง ทั้งนี้ ผู้เรียน ต้องสรุปผลการอภิปรายลงในใบงาน(ディスカッショ ン提出シート) ซึ่งมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน กิจกรรมนี้ ใช้เวลาประมาณ 30-40 นาที ระหว่างผู้เรียนอภิปราย ผู้ สอนทำหน้าที่เดินสังเกตการณ์แต่ละกลุ่มเพื่อตอบคำถาม ของผู้เรียน¹⁰

4.2.3 การใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนในชั้นเรียน

ผู้สอนซึ่งเป็นผู้เขียนบทความนี้เอง ดำเนิน การเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักตลอดคาบ เรียน ยกเว้นกิจกรรมการอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่ให้ นิสิตใช้ภาษาไทยพูดคุย ถามตอบเพื่อทำความเข้าใจ เนื้อหาเรื่องที่อ่าน และการเฉลยความหมายของคำศัพท์ ที่ต้องสลับเป็นพูดภาษาไทย การใช้ภาษาญี่ปุ่นและภาษา

⁹ หมายถึงสมาชิกในกลุ่มอ่านเรื่องที่มีเนื้อหาเดียวกัน แล้วมาพูดคุย อภิปรายร่วมกันว่าเข้าใจแตกต่างกันอย่างไร (池田・舘岡, 2007)

¹⁰ เช่นการเรียบเรียงสิ่งที่ต้องการพูดเป็นภาษาญี่ปุ่น คำศัพท์ ไวยากรณ์ รวมถึงความคิดเห็นของผู้สอนต่อหัวข้อมาการอภิปราย

ไทยของผู้สอนมีอัตราส่วนประมาณ 90:10 ในระดับความเร็วปกติของการพูดภาษาญี่ปุ่นของตัวเอง ผู้สอนไม่ได้พิจารณาระดับความยากของคำศัพท์ แต่หากเป็นคำศัพท์เฉพาะ หรือผู้เรียนมีปฏิกิริยาไม่เข้าใจความหมาย ผู้สอนจะอธิบายใหม่ด้วยภาษาญี่ปุ่นที่ง่ายขึ้น หรือให้คำแปลภาษาไทยในบางครั้ง

4.3 การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผล

ผู้วิจัยสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในชั่วโมงแรกของการเรียนการสอน และสำรวจทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนหลังเสร็จสิ้นการบรรยายครั้งสุดท้าย รวมทั้งสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เรียนที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2561 จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่มีหัวข้อคำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนโดยอ้างอิงเนื้อหาจากอักษฎาฤทธิ์ (2012) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และสรุปผลในภาพรวม

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรซึ่งเป็นนิสิตชั้นปีที่ 4-5 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 113 คน เป็นเพศชาย 22 คน (ร้อยละ 19.5) และเพศหญิง 91 คน (ร้อยละ 81.5) ด้านประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นนานกว่า 6 เดือนขึ้นไป¹¹ ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ มีจำนวน 81 คน (ร้อยละ 72) และผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ มีจำนวน 32 คน (ร้อยละ 28) สำหรับระดับความสามารถทางภาษาญี่ปุ่น ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้เรียนผ่านการสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่นระดับ N2 ขึ้นไป

5.2 ผลสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในชั้นเรียน

จากการสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนแยกตามปีการศึกษา (แผนภาพ 2) พบว่า ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 93 คน¹² ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ปี 2558 มีร้อยละ 26 ปี 2560 มีร้อยละ 36 และปี 2561 มีร้อยละ 39 สำหรับปี 2559 มีผู้เรียนถึงร้อยละ 71 ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการบรรยาย ทั้งนี้คาดว่าจะเพราะในปีการศึกษา 2559 มีผู้เรียนที่มีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลานาน ทั้งผู้ที่เป็นลูกครึ่งไทย-ญี่ปุ่น ผู้ที่เกิดและเติบโตในประเทศญี่ปุ่น และผู้ที่เคยไปศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก จึงมีความคาดหวังว่าการเรียนการสอนในวิชาการอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นขั้นปีสูงควรเป็นภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด

เมื่อพิจารณาในภาพรวม (แผนภาพ 3) พบว่า ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักตลอดทั้งคาบเรียนมี 37 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นควบคู่กับภาษาไทย มี 56 คน คิดเป็นร้อยละ 60 โดยในจำนวนนี้ ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นร้อยละ 80-90 มี 29 คน (ร้อยละ 31) ผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นร้อยละ 70 มี 13 คน (ร้อยละ 14) และผู้ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นร้อยละ 40-60 มี 14 คน (ร้อยละ 15) จึงกล่าวได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ในการบรรยายในชั้นเรียน ทั้งนี้คาดว่าเนื่องจากผู้เรียนเป็นนิสิตวิชาเอกชั้นปีสูง และส่วนใหญ่มีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น จึงไม่มีความกังวลในการที่จะต้องฟังภาษาญี่ปุ่นตลอดคาบเรียน สอดคล้องกับการสำรวจของ

¹¹ หมายถึงประสบการณ์การเรียน หรือการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศญี่ปุ่น ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ประมาณ 1 ปีขึ้นไป กรณีไปศึกษาต่อ 6 เดือน มีเพียง 2 คน

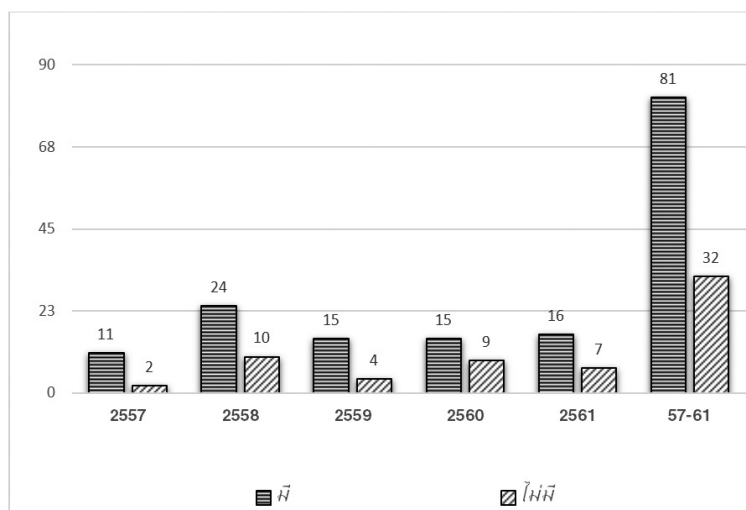
¹² ผู้วิจัยไม่ได้สำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอนในปีการศึกษา 2557 เนื่องจากยึดผลการสำรวจความคิดเห็นผู้เรียนในปีการศึกษา 2556 มาพิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอน และภาษาที่ใช้ในการบรรยายเป็นปีแรก และกลับมาสำรวจอีกครั้งในปี 2558 สำหรับผู้เรียนในปีการศึกษา 2558-2561 มีบางคนไม่ได้ตอบแบบสอบถาม เนื่องจากยังไม่กลับจากการไปศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น ขณะสำรวจในคาบแรกของรายวิชา

Macoro (1997 อ้างอิงใน Turnbull and Arnett, 2002) ที่พบว่าผู้เรียนคาดหวังให้ผู้สอนใช้ภาษาเป้าหมาย (TL) เป็นหลักในการบรรยาย และต้องการให้พูดภาษาแม่ (L1) ในบางครั้งเพื่อช่วยกระตุ้นความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม หากเป็นผู้เริ่มเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนอาจมีความกังวลและคาดหวังให้ผู้สอนใช้ภาษาแม่ของผู้เรียนในสัดส่วนที่สูงขึ้น ดังการสำรวจของ 李 (2016) ที่พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งของผู้เรียนภาษาเกาหลีชาวญี่ปุ่นที่เพิ่งเริ่มเรียน ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาแม่ของผู้เรียน (L1=ภาษาญี่ปุ่น) ควบคู่กับภาษาเป้าหมาย (TL=ภาษาเกาหลี) ในอัตราส่วน 50:50 นอกจากนี้ มีผู้เรียนประมาณร้อยละ 13 ที่ต้องการให้ใช้ภาษาญี่ปุ่น กับภาษาเกาหลีควบคู่กัน ในอัตราส่วน 70:30 และ ผู้เรียนอีกประมาณร้อยละ 13 ที่ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่าการที่ผู้สอนจะใช้ภาษาใดในการจัดการเรียนการสอน ภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องพิจารณาทั้งความต้องการ

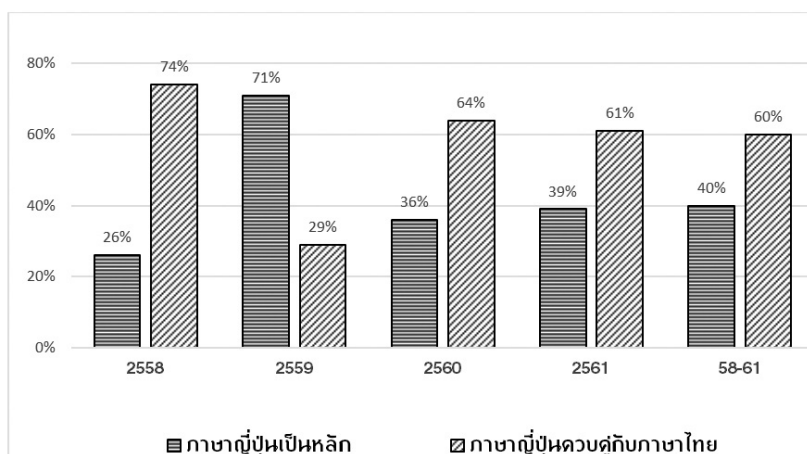
และระดับความสามารถทางภาษาเป้าหมายของผู้เรียนด้วย

ผลสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ในชั้นเรียนข้างต้น ทำให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนมาใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ปรับรูปแบบกลวิธีการสอนจากที่ครูบรรยายเป็นหลัก (กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นการโต้ตอบระหว่างครูและนักเรียน เช่นครูให้ผู้เรียนอ่านและแปล สรุปความเข้าใจต่อเรื่องที่อ่าน ครูถามคำถามและให้นักเรียนตอบทีละคน) ไปเป็นการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม โดยกิจกรรมหลักในห้องเรียนได้แก่ การอ่านแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Reading) และการอภิปรายกลุ่มเกี่ยวกับประเด็นปัญหาที่ได้จากบทอ่าน (Group Discussion) และผู้สอนเปลี่ยนไปเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ โดยเดินสังเกตการณ์รายกลุ่มเพื่ออธิบาย ตอบคำถามเมื่อจำเป็น รวมทั้งเข้าร่วมการอภิปรายกลุ่มเป็นบางครั้ง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2558 เป็นต้นมา

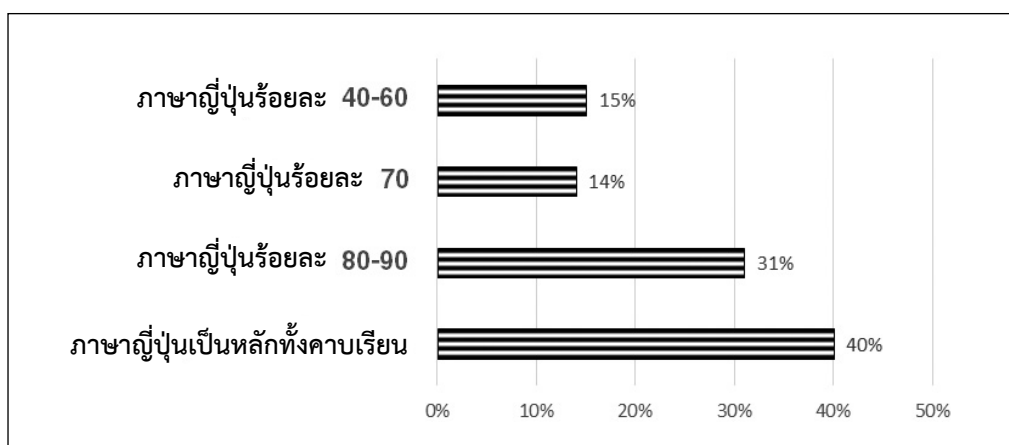
แผนภาพ 1 ประสบการณ์การอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นของผู้เรียนกลุ่มประชากร (หน่วย: คน)

แผนภาพ 2 ความคาดหวังของผู้เรียนต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนแยกตามปีการศึกษา

แผนภาพ 3 ความคาดหวังของผู้เรียนต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอน ภาพรวมปี 2558-2561

5.3 ผลสำรวจทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอน

สอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย

เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนอย่างไร ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามหลัก 2 ข้อ ได้แก่ 1. ทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายของผู้สอนชาวไทย ซึ่งประกอบด้วยคำถามย่อย 7 ข้อ โดยให้ผู้เรียนเลือกตอบ 1-5 ตามมาตราวัดของลิเคิร์ต และ 2. สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม 110 คน จากประชากร 113 คนเป็นดังนี้

5.3.1 ทัศนคติต่อการจัดการเรียนการสอน

โดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย

จากผลสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียน (ตาราง 2)

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557-2561 พบว่าความพึงพอใจโดยรวมต่อการบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนในรายวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น” มีค่าเฉลี่ย¹³ เท่ากับ 4.27 จัดอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้หัวข้อที่ค่าประเมินสูงสุด ได้แก่ “ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 จัดอยู่ในระดับ “มาก” ลำดับที่สอง ได้แก่ “ภาษาญี่ปุ่น

ที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 จัดอยู่ในระดับ “มาก” ลำดับที่สาม ได้แก่ “การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มข้อมูลป้อนเข้า (input) ด้านภาษาญี่ปุ่น” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 จัดอยู่ในระดับ “มาก” ลำดับที่สี่ ได้แก่ “การที่อาจารย์บรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 จัดอยู่ในระดับ “มาก” ในทางกลับกัน หัวข้อคำถามเชิงนิเสธ ได้แก่ “ท่านรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยาย” และ “ท่านรู้สึกเป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ชาวไทยบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น” มีค่าการประเมินซึ่งจัดอยู่ในระดับ “น้อย” โดยมีค่าเท่ากับ 2.07 และ 1.74 ตามลำดับ

หากพิจารณาค่าประเมินความพึงพอใจแต่ละปีการศึกษาจะพบว่า หัวข้อที่ 1 “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” หัวข้อที่ 2 “ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” หัวข้อที่ 4 “การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มข้อมูลป้อนเข้า (input) ด้านภาษาญี่ปุ่น” และ หัวข้อที่ 5 “การที่อาจารย์บรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2559 ในทางกลับกัน หัวข้อคำถามเชิงนิเสธ ได้แก่ หัวข้อที่ 3 “ท่านรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยาย” และ หัวข้อที่ 6 “ท่านรู้สึกเป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ชาวไทยบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น” ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะในปี 2559 ทั้งนี้หากกลับไปดูผลสำรวจความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของครูสอนแยกตามปีการศึกษา (แผนภาพ 2) จะพบว่า ในปีการศึกษา 2559 ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) คาดหวังให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักในการบรรยาย คาดว่าด้วยเหตุนี้ผู้เรียนในปีการศึกษา 2559

จึงรู้สึกพึงพอใจค่อนข้างมากต่อการที่ผู้สอนจัดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น

ผลการวิเคราะห์ข้างต้นทำให้สรุปได้ว่า ผู้เรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย โดยรู้สึกว่ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยพูดเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของอักษฎายุทธ (2012) ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน การใช้ภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนเป็นการเพิ่มอินพุตด้านภาษาญี่ปุ่น และเป็นการกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น ถึงแม้ช่วงแรก ๆ จะรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยาย แต่ความรู้สึกดังกล่าวก็ลดน้อยลงในปีหลัง ๆ ทั้งนี้คาดว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลจากรุ่นพี่มาก่อน แล้วว่าวิชานี้อาจารย์ใช้ภาษาญี่ปุ่นสอน นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกว่เป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ชาวไทยบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น

สำหรับประเด็นที่ว่า “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้เข้าใจง่าย” นั้น ผู้วิจัยคิดว่ามีสาเหตุ 3 ประการที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกเช่นนั้น ประการที่หนึ่ง เนื่องจากผู้สอนไม่ใช่เจ้าของภาษา กรณีที่นึกคำศัพท์เฉพาะบางคำไม่ออกก็จะใช้กลยุทธ์การทดแทนโดยการอธิบายแทนการใช้คำศัพท์ ประการที่สอง เนื่องจากผู้สอนพูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เช่นเดียวกับผู้เรียน จึงมีระบบความคิดพื้นฐานใกล้เคียงกัน แม้จะพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นก็อาจมีบางส่วนที่แปลมาจากภาษาแม่ ทำให้เดาความหมายสิ่งที่ต้องการจะสื่อได้ง่าย ประการที่สามคือวิชาการอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนต้องอ่านทำความเข้าใจเนื้อหามาก่อน เมื่อต้องมาฟังบรรยายเนื้อหาเดิมซ้ำเป็นภาษาญี่ปุ่นก็สามารถเข้าใจได้ง่ายและไม่เป็นภาระมากเกินไป

¹³ ผู้วิจัยแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้ 4.51-5.00 หมายถึง “มากที่สุด” 3.51-4.50 หมายถึง “มาก” 2.51-3.50 หมายถึง “ปานกลาง” 1.51-2.50 หมายถึง “น้อย” 1.00-1.50 หมายถึง “น้อยที่สุด” (บุญชม ศรีสะอาด, 2539)

ตาราง 2 ระดับความคิดเห็นต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายของผู้สอนชาวไทย

หัวข้อคำถาม	ปี 2557	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ค่าเฉลี่ย ปี 57-61
1. ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ใน ห้องเรียนเข้าใจง่าย	4.23 “มาก”	4.18 “มาก”	4.58 “มากที่สุด”	4.62 “มากที่สุด”	4.48 “มาก”	4.40 “มาก”
2. ท่านได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษา ญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน	4.15 “มาก”	4.24 “มาก”	4.74 “มากที่สุด”	4.71 “มากที่สุด”	4.65 “มากที่สุด”	4.49 “มาก”
3. ท่านรู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยใช้ ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยาย	2.62 “ปานกลาง”	2.71 “ปานกลาง”	1.32 “น้อยที่สุด”	1.86 “น้อย”	1.65 “น้อย”	2.07 “น้อย”
4. การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของ อาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มข้อมูลป้อน เข้า (input) ด้านภาษาญี่ปุ่น	4.15 “มาก”	4.18 “มาก”	4.68 “มากที่สุด”	4.48 “มาก”	4.48 “มาก”	4.38 “มาก”
5. การที่อาจารย์บรรยายด้วยภาษา ญี่ปุ่นทั้งหมดกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษา ญี่ปุ่นมากขึ้น	4.15 “มาก”	4.00 “มาก”	4.63 “มากที่สุด”	4.24 “มาก”	4.61 “มากที่สุด”	4.30 “มาก”
6. ท่านรู้สึกเป็นภาระที่ต้องฟังอาจารย์ ชาวไทยบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่น	1.69 “น้อย”	2.21 “น้อย”	1.47 “น้อยที่สุด”	1.67 “น้อย”	1.35 “น้อยที่สุด”	1.74 “น้อย”
7. ความพึงพอใจโดยรวมต่อการ บรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในรายวิชา “การอ่านและอภิปรายภาษาญี่ปุ่น”	4.08 “มาก”	4.00 “มาก”	4.47 “มาก”	4.38 “มาก”	4.52 “มากที่สุด”	4.27 “มาก”

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นต่อคำถามที่ว่า “รู้สึกอย่างไรกับการที่อาจารย์คนไทยสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด รู้สึกแปลกไหม” ดังต่อไปนี้

ผู้เรียนที่ไม่รู้สึกแปลกที่อาจารย์ชาวไทยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น

(1) ไม่แปลกค่ะ คิดว่า เอ่อ...คิดว่าดีค่ะ เพราะภาษาที่อาจารย์ใช้ก็ไม่ได้เข้าใจยากมาก แล้วก็แบบสื่อสารได้เข้าใจดี (#6101)

(2) ถ้าผมไม่เคยไปเรียนญี่ปุ่น ผมอาจจะรู้สึกแปลก แต่ไปเรียนญี่ปุ่นมาก็เลยรู้สึกชินแล้ว (#6102)

(3) สำหรับหนู หนูไม่ (รู้สึกแปลก) น่าจะเพราะไปแลกเปลี่ยนมาด้วย ก็คุ้นกับการที่เขาสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น พอมาฟังก็เลย

ไม่ค่อยรู้สึกว่ามันแปลก หรือมีแปลกตอนที่อาจารย์พูดภาษาไทยมากกว่า เหมือนฟังในกุ๊กกึ่ง บางทีตอนพูดภาษาไทย ตอนที่อาจารย์ให้แปลคำศัพท์ตรงแบบฝึกหัดเป็นภาษาไทย เสียใจจะกึ่งโมโนโทนนิดหนึ่ง มันไม่ได้แะ แต่รู้สึกแปลก ๆ (#6103)

(4) ไม่ค่ะ หนูไม่รู้สึกแปลกเลยสักนิด → T: แล้วรู้สึกว่าจะแตกต่างจากฟังอาจารย์ญี่ปุ่นบรรยายไหมคะ → S: speed ช้ากว่า เพราะอาจารย์ชาวญี่ปุ่นเป็น native ที่จะคิดแล้วก็พูดออกมาได้เลย ส่วนเรื่องของคำศัพท์ หนูคิดว่าด้วยความที่เราเป็นคนไทยเหมือนกัน ฉะนั้นกระบวนการการคิดก็น่าจะมีความคล้ายกันอยู่แล้วก็จะฟังง่ายกว่า แต่อันนั้นภาษาแม่เขาคือภาษาญี่ปุ่น เวลาเราจะแปลกลับมาเป็นภาษาไทยก็จะแปลยากกว่านิดนึง (#6105)

(5) สำหรับหนู หนูชอบการสอนที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นมากกว่า อาจจะเพราะวิชานี้ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น ปกติจะไม่ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่น ในห้องเรียนอยู่แล้ว นอกจากเรียนกับอาจารย์ญี่ปุ่น หนูรู้สึกว่าพอ ไม่ได้ใช้จะไม่ค่อยได้พัฒนาขนาดนั้น อย่างหนูไปเรียนที่ญี่ปุ่น พอกลับมาที่รู้สึกว่า skill ในการพูดของตัวเองดีขึ้นบ้าง แต่รู้สึกว่า skill ฟังจะดีกว่า พอหนูมาฟังอาจารย์พูดบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นก็ รู้สึกว่าเข้าใจได้ง่าย ที่ไม่เข้าใจเลยมีส่วนน้อยมากเป็นบางครั้ง แต่ว่า อาจารย์ก็จะอธิบายคำศัพท์ยาก ๆ ให้ฟังอีกที หนูก็เลยคิดว่าเข้าใจ ได้ทั้งหมด → T: แล้วรู้สึกแปลกไหมคะ → S: ไม่แปลกคะ เหมือน เรียนในคาบญี่ปุ่นกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นปกติ ไม่รู้สึกแปลกเลยคะ (#6106)

(6) หนูว่าก็ไม่แปลกนะคะ ก็ดีด้วยซ้ำ → T: ดียังไงคะ → S: ก็เหมือนเราได้ฝึกฟังไปด้วยคะ ฝึกฟัง แล้วก็เรียนรู้การใช้ ภาษาของอาจารย์เค้าณะคะ ว่าอาจารย์เค้าใช้ภาษาอย่างไร เรียนรูตรง นั้น แล้วเรลองเอามาปรับใช้ ก็แบบพยายามฟัง บางส่วนก็ โอ้อาจารย์พูดเก่งจัง เหมือนคนญี่ปุ่นเลย อะไรอย่างนี้ (#6107)

(7) หนูคิดว่าดี เพราะว่าเราได้ฟังภาษาญี่ปุ่น อาจารย์ก็ ไม่ได้พูดเร็วมาก ก็เลยแบบว่าฟังเข้าใจได้ทั้งหมด → T: ไม่รู้สึก แปลกหรือคะ → S: ไม่คะ หนูชอบ → T: ทำไมหนูชอบ → S: หนูชอบอะไรที่มันยาก ๆ มันท้าทายดี (#6108)

(8) (ผู้สอนเข้าใจผิดว่าผู้เรียนกำลังพูดถึงการเรียนในวิชา ของตนเอง) → T: แสดงว่าภาษาญี่ปุ่นที่ครูใช้สำหรับหนูเข้าใจยาก เหมือนกัน เข้าใจยากตรงไหน เช่นอะไรบ้างคะ → S: บางครั้งเข้าใจ ยาก เช่นอะไรที่หนูก็จำรายละเอียดไม่ได้แล้ว ตอนนั้นหนูเรียนกับอ... → T: ไม่คะ วิชาครูคะ → S: อ้อ วิชาครูหรือคะ วิชาของครู ไม่มีเลย หนูฟังออกหมดทุกอย่าง อาจารย์พูดเข้าใจง่าย → T: วิชา ครูหนูเข้าใจนะคะ → S: เข้าใจคะ อาจารย์จะปรับเปลี่ยนให้เข้าใจ ง่าย ไม่ใช่คำยาก ๆ เท่าไหร่ ทำให้รู้สึกสับสน → T: แล้วก็ไม่รู้สึก แปลกกว่าทำไมอาจารย์ไทยต้องพูดภาษาญี่ปุ่นด้วยหรือ → S: ไม่รู้ สึกแปลกเลยคะสำหรับอาจารย์พูด (#6109)

(9) ไม่แปลกนะคะ อาจจะคุ้นเคยกับการเรียนที่ญี่ปุ่นมา ก็เลยแบบพอทำความเข้าใจในหัวได้ (#6110)

(10) คิดว่าไม่แปลก เพราะว่า เหมือนเราเรียนญี่ปุ่นก็ดีที่ อาจารย์พูดภาษาญี่ปุ่น จะได้ฝึกฟัง → T: ไม่ตกใจนะคะ → S:

ไม่คะ หนูรู้อยู่แล้ว เหมือนรุ่นพี่เคยบอกมาว่าวิชานี้อาจารย์จะพูด ภาษาญี่ปุ่น (#6111)

(11) (ผู้เรียนบอกว่าตกใจที่พบว่าอาจารย์ไทยสอนเป็น ภาษาญี่ปุ่น) T: กลับมาครั้งที่สองของการเรียน ก็เลยตกใจแล้วรู้สึก แปลกไหมคะ → S: ไม่แปลก โอเค ๆ → T: ฟังภาษาญี่ปุ่นที่ครู พูดยากเกินไปไหม → S: ไม่ ไม่คะ ฟังเข้าใจง่าย → T: speed เป็นยังไงคะ → S: โอเคคะ ขนาดนี้กำลังดี แต่ถ้าเร็วกว่านี้หนูก็ แบบ...หนูก็ไม่ได้เองนะ ถ้า speed เร็วกว่านี้หนูก็จะแบบเริ่มหลุด (#6112)

(12) ถ้าโดยส่วนตัวแล้วรู้สึกค่อนข้างชอบ เพราะเหมือนว่า แบบ พออาจารย์พูด เราก็รู้สึกว่า เขาก็เป็นคนไทยเหมือนกัน ซึ่ง บางทีก็ไม่จำเป็นต้องเป๊ะ ครึ่ง ส่วนนั้น hatsuon อะไรขนาดนั้น ขอ แค่อ้าพูดก็ทำให้สนทนาต่อได้ ก็เลยแบบทำให้มีความมั่นใจในการ พูดเพิ่มมากขึ้น (#6113)

(13) ไม่แปลก (หัวเราะ) ชอบ... หนูชอบ หรือว่าเพราะว่า หนูไปญี่ปุ่นมา ก็เลยรู้สึกว่ามันโอเค มันได้ฝึกการฟังด้วย รู้ว่าคนไทย ถ้าพูดญี่ปุ่นจะเป็นแบบนี้ คนญี่ปุ่นพูดญี่ปุ่นเป็นอีกแบบนึง → T: แล้วแตกต่างกันยังไงคะ → S: น่าจะเป็นเรื่องการใช้คำศัพท์ (อ. ไทย) ใช้คำศัพท์ให้นักเรียนเข้าใจง่าย สำหรับหนูนะ ซึ่งมันก็ดีสำหรับ นักเรียน เลือกคำศัพท์ที่ง่ายกว่า แต่ถ้าเป็นญี่ปุ่นเขาก็จะพูดเร็วกว่า ด้วย แล้วคำศัพท์ก็จะยากขึ้นนิดนึง (#6115)

(14) ก็โอเคครับ ไม่แปลก ถือว่าเป็นการฝึกให้ใช้ภาษา แล้ว ก็คุ้นชินกับการใช้ภาษา การฟังด้วย (#6116)

(15) ไม่แปลกคะ → T: ก็คือรับได้ → S: ค่ะ → T: แล้วภาษาญี่ปุ่นที่ครูไทยใช้ต่างจากอาจารย์ญี่ปุ่นใช้ไหมคะ เช่นพูด ช้ากว่า คำศัพท์ที่ใช้อย่างง่ายกว่า → S: ค่ะ อาจารย์ไทยจะพูดช้ากว่า แล้วก็ชัดเจนกว่า เข้าใจง่าย ศัพท์ที่อธิบายความหมายให้ฟังก็เข้าใจ ง่าย เป็นศัพท์ง่าย ๆ หนูรู้สึกว่าตอนอาจารย์ญี่ปุ่นพูดแล้วแบบ... สมมุติอธิบายถึงคำศัพท์ บางคำก็เป็นศัพท์ที่เข้าใจยากอยู่ดี (#6117)

(16) ก็ไม่ (แปลก) นะครับ เพราะเหมือนพอเราได้ฟังภาษา ญี่ปุ่นบ่อย ๆ ในคาบ ก็เหมือนเราได้ฝึกฟังด้วย อาจารย์จะพูดด้วย ภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ยากมาก ถ้าเป็นคำศัพท์ยากที่นักเรียนไม่เข้าใจ อาจารย์ชาวไทยก็อธิบายให้ฟังได้ (#6120)

(17) ไม่ค่ะ ไม่แปลก → T: ฟังอาจารย์ไทยสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น ต่างจากคนญี่ปุ่นใหม่ เรื่องของความเร็ว ความยาก → S: ความเร็วต่างค่ะ → T: หมายถึงอาจารย์ชาวไทยพูดช้ากว่าใช่ไหม → S: ประมาณนั้นค่ะ เท่าที่เคยเจอมา แต่อาจารย์น่าจะพูดเร็วกว่าอ. (อาจารย์ชาวญี่ปุ่น) → T: แสดงว่าครูก็ได้พูดช้าหรือคะ → S: ก็ไม่ช้าค่ะ ก็ดีค่ะ ฟังไปสอบ N1 → T: แล้วภาษาที่ใช้ง่ายกว่าใหม่คะ → S: เหมือนคนญี่ปุ่นจะพยายามทำให้ยากกว่า → T: ครูไม่ได้ทำให้ยากเธอ → S: ไม่ ๆ เหมือนอาจารย์จะให้ศัพท์ใหม่เพิ่มอย่างเมื่อเช้า คำว่าอะไร “อุทิศตนเพื่อส่วนรวม” → T: 「貢献度」? → S: ค่ะ วิชา อ. เหมือนเขาจะให้ไป yoshuu มา มีศัพท์ใหม่เขาก็ไม่ใช้ เขาก็ใช้ศัพท์แค่นั้น แต่ว่ามีศัพท์เพิ่มมาก็ไม่เข้าใจ เพราะหนูจะได้เอาไปสอบได้ → T: แสดงว่าความเร็วก็ไม่ช้ากว่าคนญี่ปุ่น ความยากก็ได้พูดง่ายกว่าคนญี่ปุ่น → S: ก็ไม่ค่ะ (แต่) ไม่ใช่เรื่องไม่ดี (#6121)

(18) ไม่แปลกค่ะ ไม่แปลก → T: รู้สึกใหม่ว่าเอ๊ะอาจารย์เป็นคนไทยทำไมต้องใช้ภาษาญี่ปุ่นด้วย → S: ไม่แปลกค่ะ ไม่แปลก → T: แล้วรู้หรือยังว่าทำไมครูถึงพูดภาษาญี่ปุ่นในห้อง จำได้ไหม → S: จะได้ใช้ใหม่คะ → T: คือ ครูอยากให้พวกหนูพูดไป → S: ค่ะ → T: ครูก็ได้ชี้แจงใหม่ ต้องบังคับให้พวกหนูพูดโดยเห็นว่าครูพูด เหมือนเราสัญญากันว่าครูพูด พวกเราก็พูด ไม่มีใครชี้แจง → S: ใช่ค่ะ เหมือนพออาจารย์พูด เราก็จะพูดเป็นญี่ปุ่นไปเองด้วย → T: ถ้าอย่างนั้น ถ้าอาจารย์คนไทยจะสื่อสารกับเราเป็นภาษาญี่ปุ่น เราก็ไม่น่าจะรู้สึกแปลกใหม่ → S: ใช่ค่ะ เอ๊ะ ก็ไม่นะคะ ก็อาจจะแล้วแต่รายวิชาด้วยหรือเปล่า ตอนแรกหนูแอบกังวลด้วย ได้ยินรุ่นพี่เล่าให้ฟังมาบ้างว่า เอ๊ะ เรียนกับรุ่นพี่ด้วยจะรู้เรื่องไหมนะ อะไรอย่างนี้ แต่พอมาฟังก็ไม่ได้ยากขนาดนั้น ก็พอฟังได้ แต่มั่นคิดที่หนูพูดไม่ค่อยออก (#6122)

(19) ไม่ค่ะ หนูว่าสอนแบบนี้ดีกว่า เป็นภาษาญี่ปุ่นเลย หนูชอบแบบนี้ → T: เห็นหนูไม่ค่อยพูด ครูก็เป็นกังวลนิดหน่อยว่าจะเข้าใจ speed ที่ครูพูดไหม ยากเกินไปหรือเปล่า ภาษาที่ครูใช้ในห้อง → S: เข้าใจค่ะ เข้าใจได้ค่ะ (#6123)

ผู้เรียนที่รู้สึกแปลก หรือเป็นภาระที่อาจารย์ชาวไทยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น

(1) แปลกค่ะ สำหรับที่นี่เพราะว่าตั้งแต่เรียนมาไม่เคยเจอ → T: แล้วรู้สึกยังไง → S: ดีค่ะ ดีใจมากเลยคะ รู้สึกว่าพอกลับมาจากญี่ปุ่น ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเลย ทั้งฟัง ทั้งพูด พูดก็ไม่ได้พูด พูดกับอาจารย์อาจารย์จริงๆ เยอะกว่าที่เรียนกับอาจารย์คนญี่ปุ่นเลย → T: จริงหรือ → S: จริงค่ะ เพราะเหมือนของปี 5 ที่เรียนจะได้ไม่ได้เน้น speaking ก็เลยเหมือนได้รับอย่างเดียว พูดอีกทีก็ฟรีเซ็นต์หน้าห้อง แต่ฟรีเซ็นต์ก็เหมือนจำมาพูด มันไม่ได้คิดตรงนั้นเลย ของอาจารย์ตอน discuss เป็นภาษาญี่ปุ่น ก็ได้คิดตรงนั้นเลย ได้พูดออกมาเลย (#6114)

(2) ก็ด้วยความที่ไม่เคยเรียน ครั้งแรกก็จะรู้สึก...หนักมาก → T: ครั้งแรกที่เจอกันนะเธอ → S: ใช่ค่ะ ก็แบบ...มันต้องแล้วอาจารย์เป็นอาจารย์คนไทย อย่างเช่นอาจารย์ใช้ใหม่คะ อาจารย์จะมี interaction กับนักเรียนมาก → T: เธอ → S: ใช่ค่ะ แล้วปกติหนูฟัง ขนาดอาจารย์ที่เป็นญี่ปุ่น พูดญี่ปุ่น ส่วนใหญ่เขาจะพูดบรรยาย ไม่ได้มา (ถาม) ใช่ไหม? หนูนั้นนะ อะไรอย่างนี้ ไม่ได้มาถามเราตรง ๆ หนูก็ต้องตั้งใจฟังเป็นพิเศษ ก็รู้สึกว่าหนักพอสมควร แต่หลัง ๆ ก็รู้สึกโอเค ปรับได้แล้ว ประมาณครั้งที่ 3 เป็นต้นไป → T: หนักคืออะไรคะ หมายถึงรู้สึกเครียด? → S: นิดนึง → T: หรือว่าไม่เข้าใจ → S: เครียด → T: เครียดที่ต้องฟังภาษาญี่ปุ่นตลอดเวลาใช่ไหม → S: ใช่ค่ะ เพราะมันเป็นภาษาที่เราต้องแปลประมวลผลในหัว สำหรับหนู ไม่เข้าใจฟังมาปุ๊บแล้วเข้าใจเลย หนูต้องใช้เวลาในการคิด ประมวลผล (#6118)

(3) รู้สึกว่าเป็นอะไรที่แปลก แล้วก็ติดด้วยค่ะ คือเมื่อก่อนถ้าเป็นอาจารย์ไทยก็จะเป็นภาษาไทยไปเลย แต่อันนี้เป็นวิชาการอ่านที่ไม่ใช่วิชาที่เน้นการฟัง-พูด แล้วอาจารย์มาสอนเป็นญี่ปุ่นแบบนี้ หนูว่าก็โอเคค่ะ เหมือนช่วยกระตุ้นให้เรา discussion เป็นภาษาญี่ปุ่นด้วย → T: ครูไทยพูดภาษาญี่ปุ่นในห้องไม่แปลก? → S: รู้สึก...ดีค่ะ → T: ภาษาญี่ปุ่นที่ครูพูดมีอะไรที่ไม่เข้าใจบ้างไหม → S: speed ก็ดีแล้วค่ะ แต่ตอนแรก ๆ หนูยังปรับตัวไม่ค่อยได้ ที่เป็นบทเกี่ยวกับหลักการอ่าน พวก skimming อันนั้นหนูจะค่อนข้างตาม

ไม่ทัน (ข้อดีก็คือ)ทำให้ชินภาษาญี่ปุ่นมากยิ่งขึ้น ได้พูดตอน discuss ด้วย ได้ฟังอาจารย์ด้วย ตอนอาจารย์อธิบาย เฉลยบท(#6119)

จากคำตอบของผู้เรียน 22 คน (มี 1 คนที่ไม่แสดงความคิดเห็น) พบว่า ผู้ที่คิดว่าการที่อาจารย์ไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นสอนเป็นเรื่องแปลกหรือเป็นภาระ มีเพียงแค่ 3 คน โดยในจำนวนนี้ 2 คนยังคงมีทัศนคติเชิงบวกต่อประเด็นดังกล่าวโดยระบุว่า “รู้สึกแปลก แต่ดี” นอกจากนี้ในเรื่องของระดับความยาก ผู้เรียนกว่าครึ่งระบุว่าภาษาที่ผู้สอนใช้ไม่ได้ยากเกินไป ส่วนใหญ่เข้าใจได้

สำหรับประเด็น “การที่อาจารย์บรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” มีผู้เรียนแสดงความคิดเห็นดังต่อไปนี้

(1) ทำให้หนักจากจะฟังได้ก็ต้องพูดได้ตอบกับอาจารย์ได้ด้วย ทำให้มีความพยายาม (ที่จะพูด) มากขึ้น (#6102)

(2) คิดว่าทำให้เราอยากพูด (ภาษาญี่ปุ่น) ตอน discuss ก็พยายามพูด แต่อาจจะไม่ได้เท่าอาจารย์ (#6108)

(3) ส่วนตัวคิดว่าที่อาจารย์สอนเป็นภาษาญี่ปุ่นจะค่อนข้างดีแบบมาก ๆ ครับ เพราะว่าบางทีเรานั่งอยู่กับกลุ่มเพื่อน บางทีถ้ามีรุ่นน้อง เขาก็จะไม่กล้าพูด กลัวผิดอะไรอย่างนี้ ถ้าอาจารย์พูดก็แบบจะทำให้เรานั่งกล้าพูดกับอาจารย์มากขึ้น หรือได้พูดเป็นธรรมชาติมากขึ้น (#6113)

(4) T: เห็นครูที่ไม่ได้เป็น native พูดภาษาญี่ปุ่น กระตุ้นให้เราพยายามพูดภาษาญี่ปุ่นบ้างไหม → S: กระตุ้นค่ะ → T: แต่ไม่เครียดใช่ไหม → S: ไม่เครียดค่ะ ตั้งแต่ตอนหนูมาแรก ๆ หนูว่าคาบอาจารย์ดีที่สุด...ไม่เหมือนวิชาอื่น ก็เลยอยากเรียน → T: หรือว่าใกล้เคียงกับที่เรียนที่ญี่ปุ่นหรือเปล่า → S: ใช่มั้ย คล้าย ๆ อย่างนี้ หนูรู้สึกว่าตอนอยู่ที่ญี่ปุ่น ได้ญี่ปุ่นทุกวันเหมือนโดนบังคับ พอกลับมา อะไร ทำไมอาจารย์พูดไทยได้ง่ายดายอย่างงี้ ไม่ได้ชินญี่ปุ่นเลย มีแต่คาบอาจารย์คนญี่ปุ่นแค่ 2 คาบเอง ก็เลยรู้สึกแบบอยากเรียนเป็นญี่ปุ่นเหมือนเดิม มันรู้สึกซึมซับเข้าไป (#6114)

(5) หนูรู้สึกว่า พอเป็นคาบที่พูดภาษาญี่ปุ่นกันทั้งหมด เราก็ควรจะพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นทั้งหมดด้วย T: แล้วในวิชาที่ประเมินตัวเองว่าพูดภาษาญี่ปุ่นมากน้อยแค่ไหน → S: พูดเยอะขึ้นมากเลยคะ ตอนจับกลุ่ม (discussion) คือปกติ ถ้าพูดเป็นญี่ปุ่นคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปก็ไม่ค่อยพูดอยู่แล้วด้วย เหมือนพอเราต้องมาพูดความคิดเห็นของเรากับเพื่อน ก็แบบจำเป็นต้องพูดมากขึ้น ก็พยายามพูดให้ได้เยอะที่สุด (#6117)

(6) ถ้าสมมติอาจารย์ถามเป็นภาษาญี่ปุ่น แล้วหนูตอบเป็นภาษาไทยซึ่งก็น่าจะเคยนะคะ แต่หนูก็จะรู้สึกเกรงใจว่าแบบ ถ้าอาจารย์ยังพูดภาษาญี่ปุ่นมาอีก หนูก็ต้องพูดภาษาญี่ปุ่นด้วยแล้ว หนูก็รู้สึกว่าพูดได้เยอะมากขึ้นนะคะ..... ส่วนหนึ่งพูดเพราะต้องเขียน task เป็นภาษาญี่ปุ่นต่อยด้วย ก็เลยต้องพูดออกมาเพื่อให้เรียบเรียงได้ด้วย(#6118)

(7) ก็เห็นอาจารย์พูดเป็นภาษาญี่ปุ่น ก็แบบ... อายากพยายามพูดเป็นภาษาญี่ปุ่นด้วยเหมือนกัน T: เพราะอะไรคะ → S: ก็เราเรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้ว อาจารย์เขาใช้ภาษาญี่ปุ่น ก็อยากใช้ภาษาญี่ปุ่นบ้าง บางทีในห้องเวลาเรียนวิชาอื่น เราก็ไม่ค่อยได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นเท่าไร (#6120)

(8) ถ้าอาจารย์พูด (ภาษาญี่ปุ่น) มา หนูก็ต้องพยายามพูดด้วย T: ถ้าครูพูดญี่ปุ่นแล้วหนูตอบไทยมันจะแปลกไหม → S: หนูว่ามันแปลก เหมือนมันเป็นการสั่งตัวเองไปโดยอัตโนมัติว่าถ้าเขาพูดญี่ปุ่นมา เราก็ต้องตอบกลับเป็นญี่ปุ่นไปด้วย (#6122)

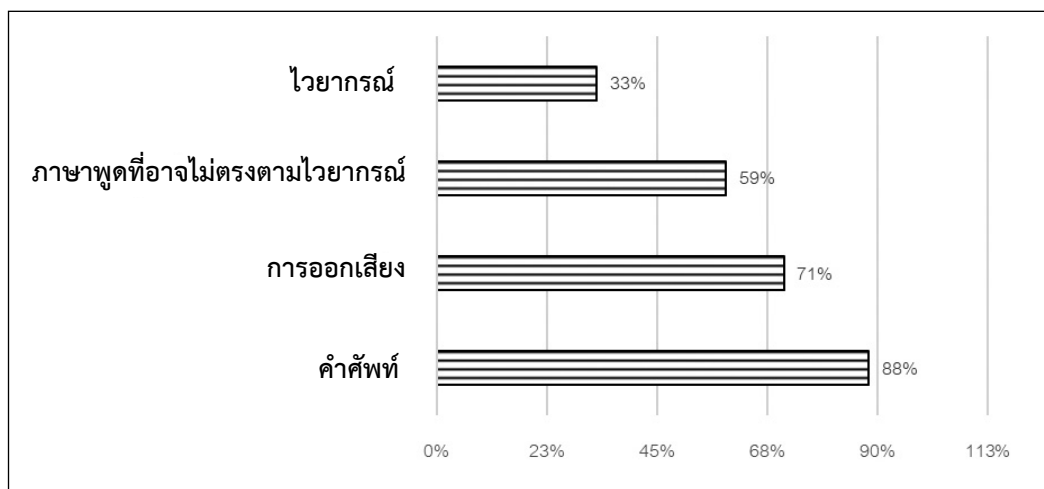
(9) ถือว่าได้พูดในคาบอาจารย์เยอะที่สุดแล้ว ถ้าเทียบกับคาบอื่น หนูเรียนกับอ.ญี่ปุ่นแค่คาบเดียว แต่จะได้พูดมากที่สุดก็ตอนออกไป speech แต่ว่าเวลาถาม-ตอบก็ไม่ค่อย น้อยคะ (#6123)

5.3.2 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน

จากแผนภาพ 4 ผลสำรวจพบว่าผู้เรียนร้อยละ 88 คิดว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนคือ คำศัพท์ ลำดับที่สองคือ การออกเสียง (ร้อยละ 71) ลำดับที่สามคือ ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์ (ร้อยละ 59) และลำดับสุดท้ายได้แก่ ไวยากรณ์ (ร้อยละ 33) สำหรับความคิดเห็นอื่น ๆ ที่ระบุในแบบสอบถามได้แก่ “การพูดไม่จำเป็นต้องใช้ศัพท์ยากๆ แต่สามารถใช้คำที่สามารถเข้าใจได้ง่าย” “การเรียบเรียงเป็นประโยคที่สามารถเข้าใจได้ง่าย (อาจารย์พูดแล้วเข้าใจได้ง่าย)” เป็นต้น

ผลวิจัยข้างต้นแตกต่างจากอัสสุยาทุธ (2012) ที่พบว่าสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย 3 ลำดับแรกได้แก่ 1. ไวยากรณ์ (ร้อยละ 73) 2. วิธีพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์ และกลยุทธ์การ

แผนภาพ 4 สิ่งที่ได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน

ใช้ Filler (ร้อยละ 64 เท่ากัน) 3. กลยุทธ์การพูดอ้อม และการออกเสียง (ร้อยละ 55 เท่ากัน) ทั้งนี้คาดว่าเป็นเพราะวิชานี้เป็นวิชาการอ่าน และมีเนื้อหาบทอ่านที่หลากหลาย ผู้เรียนส่วนใหญ่จึงรู้สึกว่าได้เรียนรู้คำศัพท์มากกว่าไวยากรณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้เรียนต่อประเด็นคำถามที่ว่า “ได้เรียนรู้อะไรจากภาษาญี่ปุ่นที่ครูใช้หรือไม่” สามารถยกตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

(1) ที่ได้เรียนรู้ส่วนใหญ่ก็จะเป็นคำศัพท์ใหม่ ๆ มากกว่า เพราะว่า grammar ก็เป็นที่ทราบ ๆ กันอยู่แล้ว ก็จะเป็นพวกคำศัพท์ที่อาจารย์เสริมมาให้ อย่างตอนที่เราพยายามจะตอบคำถาม แต่เราไม่รู้คำศัพท์เป็นภาษาญี่ปุ่น อาจารย์ก็จะตอบให้ (#6105)

(2) ส่วนมากก็จะเป็นคำศัพท์นะค่ะ เพราะว่าอย่างที่เราบอกว่าเป็นเรื่องเฉพาะ ถ้าเราออกไปทำงานข้างนอกจริง ๆ ก็อาจจะเจอคำบางคำที่เป็นคำเฉพาะ ก็จะสามารถเอาไปใช้ได้ อย่างตอนเล่นเกมก็เจอหลายคำเหมือนกันที่ไม่เคยรู้จัก อย่างคำว่า “กล้องวงจรปิด” 「防犯カメラ」 ก็เพิ่งเคยรู้จักครั้งแรก อย่างเรื่องพระจักรพรรดิ ก็ศัพท์ยากแต่ก็ถือว่าเป็นคำใหม่ ๆ ที่ทำให้รู้ว่าเขาเรียกกันอย่างนี้นี่เอง (#6110)

(3) ส่วนใหญ่หนูจะได้คำศัพท์เยอะ บางทีอาจารย์พูดคำศัพท์มา ก็จะได้คำศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น แล้วก็เกมที่เล่นในห้องตอนก่อนต้นคาบเรียน บางทีศัพท์บางตัวไม่เคยรู้มาก่อน ก็ได้รู้มัน

มีหลายคำแต่นึกไม่ออก (#6111)

(4) อ้อ อย่างแรกก็คือเราได้เรียนรู้วิธีการที่แบบกล่าวพูดไว้ก่อน ไม่ต้องกลัวผิด แล้วบางทีก็ได้ดูตัวอย่างจากอาจารย์ เช่น การเกริ่นพูดขึ้นมาก่อน เช่น “dewa...” หรือแบบบางทีที่นึกไม่ออกก็จะมีคำศัพท์ “ee.to” “...(toka) nantoka” เหมือนกับว่าแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเวลาพูดได้ (#6113)

(5) น่าจะเป็นสำนวน แต่หนูจำไม่ได้ว่าอะไรบ้าง ตอนที่เรียนถ้าอาจารย์พูดสำนวนอะไรที่เราไม่เคยได้ยิน ตอนนั้นก็พยายามคิดว่า อันนี้นั่นคืออันนั้นนะ พยายามจับสำนวนที่เราไม่เคยได้ยิน → T: หมายความว่ามีความหมายว่าสำนวนที่ไม่เคยได้ยิน แต่ว่าอาจารย์ใช้อย่างนี้ แล้วสามารถเข้าใจได้ใช่ไหมคะ → S: ใช่ค่ะ แบบ อ้อ...มันใช้ได้เหมือนกันนะ สำนวนแบบนี้ในสถานการณ์นี้ (#6115)

(6) หนูจำศัพท์ไม่ได้ แต่แบบ... บางคำที่อาจารย์พูด หนูไม่มีความหมาย แต่หนูสามารถเดาจากบริบทได้ เค้าว่าน่าจะเป็นประมาณนี้หรือเปล่า แล้วหนูจะหันไปเช็คกับเพื่อนข้าง ๆ ว่าแปลว่าแบบนี้หรือ (#6118)

(7) คำศัพท์อะไรอย่างนี้มีค่ะ อย่างตอนแรกหนูแยก 常 (jo) / ず (zu) ไม่ออก คำที่ขึ้นหน้าประโยคทั้งหลาย — 常 (jo) อะไรอย่างนี้ หนูก็แยกไม่ค่อยออก แต่ในคลาส อาจารย์ใช้เยอะ แต่ว่าคลาสอื่น ไม่ค่อยได้พูดเท่าไร → T: แสดงว่าหนูเป็นคนสังเกตภาษา

ที่ครูพูดพอสมควรนะ A: อย่างตอนที่อาจารย์มานั่งกลุ่มหนู หนู กับพี่ W พูดว่าเรามี 「車を持っている」 อาจารย์ก็บอกว่า 「すでに持っているね」 หนูก็อ้อ すでに、すでに มีอย่างนี้อยู่ด้วย ลินะ すでに แปลว่าอย่างนี้สินะ ใช้ในบริบทนี้โอเค → T: ไม่ต้องค่ะ (ความหมาย) ในมือถือใช้ใหม่เพราะว่ารู้เลย → S: ไม่ต้องค่ะ เดาเอาจากบริบทเอา → T: ถึงแม้จะไม่เคยได้ยินคำนี้มาก่อน? → S: เคยได้ยินหลายครั้ง แต่ว่าไม่แน่ใจความหมาย เจอบ่อยแต่ก็ไม่เข้าใจ เหมือนกับเป็นเรื่องตัวเองพอดี “ก็มีอยู่แล้ว” すでに ก็เลยน่าจะแปลว่า “อยู่แล้ว” (#6121)

ทั้งนี้ความน่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ มีผู้เรียนมากถึงร้อยละ 71 ที่คิดว่าได้เรียนรู้การออกเสียงจากภาษาญี่ปุ่นที่ครูไทยบรรยาย จึงกล่าวได้ว่าทักษะการออกเสียงที่ผู้เรียนให้การยอมรับไม่จำกัดอยู่เฉพาะอาจารย์เจ้าของภาษา อาจารย์ที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาก็สามารถเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนได้ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ มีผู้ระบุถึงประเด็นดังกล่าวดังต่อไปนี้

(1) ผมว่า รู้สึกแบบเหมือนว่าเป็นธรรมชาติ ที่ได้เรียนรู้ที่พวกคำศัพท์ใหม่ ๆ เยอะ บางทีก็จดไว้บ้าง (#6102)

(2) อาจจะเป็นเพราะว่าเป็น...ด้วย สำเนียงอะไรแบบนี้ หนู รู้สึกว่าเหมือนเรียนกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่น ก็เลยไม่รู้สึกละเลย จริง ๆ ชอบที่ได้สื่อสารภาษาญี่ปุ่น (#6106)

(3) T: แล้วภาษาญี่ปุ่นที่ครูใช้ หนูได้เรียนรู้อะไรบ้างไหมคะ อย่างเช่นไวยากรณ์ คำศัพท์ แล้วก็การออกเสียง ครูออกเสียงแปลกหรือเปล่า → S: ไม่ค่ะ ฟังรื่นหูค่ะ จับได้ประมาณ 80% ค่ะ ก็อาจารย์ใช้ภาษาไม่ยากด้วย แล้วในส่วนของ accent ก็ไม่ได้ฟังยากอะไร (#6107)

(4) T: ได้เรียนรู้อะไรบ้างไหม ส่วน ไวยากรณ์ คำศัพท์ ครูก็ออกเสียงไม่แปลกใจใหม่ → S: โห อาจารย์ เป๊ะที่สุดแล้ว จะมีใคร...จริง ๆ หนูจด hatsuon ของอาจารย์ไว้ด้วย ในหนังสือ ว่าคำนี้ขึ้นลงขึ้นลง ไซค์ แต่คำศัพท์ก็เหมือนในหนังสือก็เลยไม่ค่อยได้จดเพิ่มเท่าไร แต่ส่วนใหญ่ชอบจำ hatsuon เพราะแบบตอนที่เพื่อนพูดผิด อาจารย์ก็จะเน้นเสียงใหม่ขึ้นมา หนูก็จด → T: หนูเป็นคนสังเกต เป็นผู้เรียนที่ดี เพราะเราเรียนการออกเสียงมา หลักการพวกนี้ก็ยังมีอยู่? → S: ไซค์ → T: ผู้เรียนที่

ดีคือต้องสังเกตเห็นได้ว่า (การออกเสียง) ถูกแก้อย่างไร → S: หนูว่า คืออาจารย์เป็นคนไทย แล้วแบบ โห..อาจารย์จำได้ใจเกือบทุกคำ จริง ๆ อยู่ญี่ปุ่นมีปัญหาหนักเลยอาจารย์ ขึ้นลงขึ้นลง แบบสื่อสารไม่ค่อยได้ บางคำ (#6104)

(5) ออกเสียง แล้วก็คำศัพท์ อาจารย์เป็นคนเสียงเพราะมาก ๆ เลย ชอบฟัง แล้วก็คำศัพท์อะไรอย่างนี้ (#6123)

6. สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้เรียนต่อการจัดการการเรียนการสอนด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในรายวิชาการอ่านภาษาญี่ปุ่นชั้นสูง

จากการศึกษาพบว่า ด้านความคาดหวังต่อการใช้ภาษาของผู้สอน ผู้เรียนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85) ต้องการให้ผู้สอนใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 70 ในการบรรยายในชั้นเรียน ทั้งนี้คาดว่าเนื่องจากผู้เรียนเป็นนิสิตวิชาเอกชั้นปีสูง และส่วนใหญ่มีประสบการณ์อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น จึงไม่มีความกังวลในการที่จะต้องฟังภาษาญี่ปุ่นตลอดคาบเรียน

ด้านทัศนคติต่อการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการดำเนินการเรียนการสอน โดยรวมพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในระดับมาก ($\bar{x}=4.27$) ผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่า “ภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนเข้าใจง่าย” “ตนเองได้เรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียน” “การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของอาจารย์ชาวไทยเป็นการเพิ่มปริมาณอินพุตภาษาญี่ปุ่น และเป็นการกระตุ้นให้ตัวเองใช้ภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น” ในทางกลับกันผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่รู้สึกละเลย หรือเป็นภาระที่ต้องฟังภาษาญี่ปุ่นโดยผู้สอนชาวไทย

ทั้งนี้สิ่งที่ผู้เรียนคิดว่าได้เรียนรู้มากที่สุดลำดับแรกจากภาษาญี่ปุ่นที่อาจารย์ชาวไทยใช้ในห้องเรียนได้แก่ “คำศัพท์” (ร้อยละ 88) ลำดับที่สองได้แก่ “การออกเสียง” (ร้อยละ 71) และลำดับที่สามได้แก่ “ภาษาพูดที่อาจไม่ตรงตามไวยากรณ์” (ร้อยละ 59) ส่วน “ไวยากรณ์” นั้นมีผู้ตอบเพียงร้อยละ 33 ทั้งนี้คาดว่าเพราะในวิชาการ

อ่านไม่ได้เน้นการสอน หรืออธิบายไวยากรณ์

นอกจากผลสำรวจความคิดเห็นข้างต้น ยังพบว่า การบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย ช่วยสร้างความมั่นใจในการพูดภาษาญี่ปุ่น ดังเช่นความคิดเห็นต่อไปนี้

(1) มัน (วิชานี้) ไม่ได้สบาย แต่มันทำให้เรารู้สึกว่าไม่ยาก แล้วเรากล้าทำ จริง ๆ หนูค่อนข้างชอบวิชานี้ละ ถึงแม้ตอนสอบหนูจะได้คะแนนน้อย หนูชอบที่บทความไม่ได้เป็นวิชาการที่น่าเบื่อ มันเป็นเรื่องที่เราอ่านแล้วเรารู้สึกสนุก (#6103)

(2) พออาจารย์พูด เรารู้สึกว่า เขาก็เป็นคนไทยเหมือนกัน ซึ่งบางทีก็ไม่จำเป็นต้องเป๊ะ ครึ่ง ส่วนน หatsuon อะไรขนาดนั้น ขอแค่กล้าพูดก็ทำให้สนทนาต่อได้ ก็เลยแบบทำให้มีความมั่นใจในการพูดเพิ่มมากขึ้น (#6113)

นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยสามารถเป็นต้นแบบให้ผู้เรียนได้เห็นสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เรียนในงานวิจัยของ 幸 (2006) ที่ระบุว่า “ถ้าตัวเองพยายามก็จะเป็นอย่างครูได้” ซึ่งตรงกับทฤษฎีข้อดีของ Medgyes (1992) ที่ว่า ครูชาวต่างชาติสามารถเป็นต้นแบบในฐานะผู้ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาต่างประเทศ ดังเช่นความคิดเห็นต่อไปนี้

(1) T: เห็นครูใช้ภาษาญี่ปุ่น ทำให้หนูต้องพยายามพูดภาษาญี่ปุ่นใหม่ → S: ก็รู้สึกอยากพยายามพูดให้ได้แบบอาจารย์นะคะ (#6107)

(2) เวลาเรียนในคาบ เวลาอาจารย์พูดภาษาญี่ปุ่น แล้วเรารู้สึกว่าอาจารย์พูดเหมือนคนญี่ปุ่น เป็นธรรมชาติ ก็เลยอยากพูดแบบนี้บ้าง (#6111)

(3) T: การที่อาจารย์ชาวไทยใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสอน อยากให้เราพูดภาษาญี่ปุ่น ทำให้รู้สึกยังงี้ รู้สึกกดดัน หรือเครียดไหม → S: ไม่กดดัน ไม่เครียด มันยิ่งทำให้เราอยากพูดได้เหมือนอาจารย์ อยากจะพูดได้บ้าง ได้เหมือนอาจารย์ แต่ว่าไม่ได้เครียด ไม่ได้กดดัน (#6115)

จากผลการวิจัยข้างต้น ในทัศนะของผู้วิจัยคิดว่าการจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยเป็นรูปแบบที่ควรทำ โดยเฉพาะในชั้นปีที่ผู้เรียนจำนวนมากมีประสบการณ์การศึกษาที่ประเทศญี่ปุ่น และมีความคาดหวังต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นหลัก

7. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทย ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภาษาญี่ปุ่นที่ผู้สอนชาวไทยใช้ ผู้สอนชาวไทยสามารถเป็นต้นแบบในการใช้ภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการสร้างความมั่นใจในการพูด และกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรภาษาญี่ปุ่นในระดับอุดมศึกษาควรพิจารณารายวิชาที่อาจารย์ชาวไทยสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบรรยายภาษาญี่ปุ่นได้ เช่น วิชาการอ่าน หรือวิชาที่เน้นกิจกรรมการอ่าน และการฝึกทักษะฟัง-พูด เช่น ภาษาญี่ปุ่นศึกษา วัฒนธรรมญี่ปุ่น ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มปริมาณการฝึกทักษะการฟัง-พูดที่ไม่จำกัดอยู่เฉพาะการเรียนกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่นเท่านั้น

2. ผู้สอนชาวไทยควรปรับเปลี่ยนทัศนคติ หรือความเชื่อที่เป็นปัจจัยขัดขวางการจัดการเรียนการสอน โดยบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่น เช่น ความเชื่อที่ว่าความถูกต้องทางภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่ความรู้สึกกังวล หรือความรู้สึกว่าตนเองด้อยกว่า (カノックワン, 2010) ในทัศนะของผู้วิจัยคิดว่าไม่มีผู้ใดใช้ภาษาได้ถูกต้องสมบูรณ์แบบแม้กระทั่งผู้ที่พูดภาษาแม่เอง สิ่งสำคัญคือการชี้แนะให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตและตระหนักในข้อผิดพลาดทั้งภาษาญี่ปุ่นที่ผู้อื่นใช้ และภาษาญี่ปุ่นที่ตนเองใช้ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่จะได้มาซึ่งความรู้แบบฝังลึก (Tacit Knowledge)¹⁴

¹⁴ หมายถึงความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ง่าย เกิดจากประสบการณ์ การสังเกต การเรียนรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการบอก หรือสอนจากผู้อื่น (<https://www.nstda.or.th/th/nstda-knowledge/144-km-knowledge/3327-explicit-tacit-knowledge>) ทั้งนี้การสังเกตเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ การสังเกตทำให้เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่การเรียนรู้โดยความรู้ถูกฝังอยู่ในความทรงจำระยะยาว และถูกดึงออกมาใช้ได้อย่างอัตโนมัติในที่สุด (小柳, 2004)

3. การจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาญี่ปุ่นโดยอาจารย์ชาวไทย ยังเป็นรูปแบบที่ผู้เรียนชาวไทยไม่คุ้นเคย ดังนั้นผู้สอนควรพิจารณาความพร้อมของผู้เรียนโดยสำรวจความต้องการและความคาดหวังของผู้เรียนก่อน นอกจากนี้ควรชี้แจงวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเข้าใจร่วมกัน ทั้งนี้รูปแบบกิจกรรมในชั้นเรียนที่จะช่วยให้การบรรยายโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นไม่เป็นการมากเกินไป ควรเป็นแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนผู้สอนเป็นเพียงผู้ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุนเท่านั้น นอกจากนี้ควรกำหนดให้ผู้เรียนเตรียมบทเรียนล่วงหน้ามาก่อน เพื่อให้การฟังบรรยายเป็นภาษาญี่ปุ่นไม่เป็นการหรือยากเกินไปสำหรับผู้เรียน

4. ผู้สอนชาวไทยที่จะจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาญี่ปุ่น ควรทดลองปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้

ตัวผู้สอนเองสามารถพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการใช้ภาษาญี่ปุ่นบรรยาย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ และยอมรับรูปแบบดังกล่าวได้ง่ายขึ้น

การศึกษาศึกษาคัดต่อการบรรยายด้วยภาษาญี่ปุ่นของผู้สอนชาวไทยในงานวิจัยนี้ จัดกระทำในรายวิชาชั้นปีสูง จึงควรมีการทดลองจัดการเรียนการสอนในชั้นปีอื่นเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการเริ่มจัดการเรียนการสอนในรูปแบบดังกล่าวในรายวิชาและชั้นปีอื่น ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าหากทำได้จะสามารถช่วยพัฒนาทักษะการฟัง-พูดหรือทักษะการสื่อสารที่ยังคงเป็นปัญหาของบัณฑิตสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นตามที่เราได้พบในงานวิจัยหลายงาน (タナサーンセーニー他, 2005 ; スィラダー, 2016 ; พัทฉะราปอน, 2017 ; กนกวรรณ, 2560)

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] กนกวรรณ เลหาบุรณะกิจ คตะกิริ. (2560). ระดับความสามารถการพูดและแนวโน้มการใช้รูปภาษาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกชาวไทยในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารอักษรศาสตร์*, 46(1), 171-207.
- [2] คุณัญญ์ สมชนะกิจ, พงนา เดชสถิต, ทาคายุกิ คากิซากิ และ ชวเลศ เทพประดิษฐ์. (2560). สภาพปัญหาและการปรับตัวของผู้สอนภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 12(1), 181-205.
- [3] ธิติสรณ์ แสงอุไร. (2012). การประเมินความสามารถด้านการฟังและการพูดภาษาญี่ปุ่นของตนเองของบัณฑิตที่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่น. *วารสารเจแปนฟาวนด์เซ็น กรุงเทพฯ*, 9, 59-68.
- [4] บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *วารสารการวัดผลการศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 64-70.
- [5] สมพร โกมารทัต. (2548). รายงานผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมการสอนภาษาญี่ปุ่นในฐานะภาษาที่สอง ระหว่างมหาวิทยาลัยในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- [6] สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Online)*. https://webs.rmutl.ac.th/assets/upload/files/2016/09/20160908101755_51855.pdf
- [7] อัญญาทุต ชูศรี. (2012). การใช้ภาษาญี่ปุ่นในการบรรยายโดยผู้สอนชาวไทย กรณีศึกษาการสอนวิชาเนื้อหา ระดับกลางสูง ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *วารสารเจแปนฟาวนด์เซ็น กรุงเทพฯ*, 9, 139-144.
- [8] Macoro, E. (2001). *Analysis Student Teachers' Codeswitching in Foreign language Classrooms: Theories and Decision Making*. *The Modern Language Journal*, 85, 531-548.
- [9] Medgyes, P. (1992). *Native or non-native: Who's worth more?*. *ELT Journal*, 46(4), 340-349.
- [10] Turnbull, M., and K. Arnett. (2002). *Teachers' Use of the Target and First Language in Second and Foreign Language Classrooms*. *Annual Review of Applied Linguistics*, 22, 204-218.
- [11] 館岡洋子(2005). 『ひとりで読むことからピア・リーディングへ日本語学習者の読解過程と対話的協働学習』 東海大学出版会.
- [12] 池田玲子・館岡洋子(2007). 『ピア・ラーニング入門 創造的な学びのデザインのために』 ひつじ書房.
- [13] 石野未架(2016). 「外国語教育における談話標識のメタ的利用について—英語で英語の授業を行う教師の教室談話分析から—」 『社会言語科学』 19(1), 166-173.
- [14] 岩下真澄(2013). 「ピア・リーディング活動による読解授業の試み—宮沢健治「注文の多い料理店」を用いて—」 『活水論文集 現代日本文化学科編』 56, 49-69.
- [15] 岡崎智己(2003). 「タイにおける日本語母語話者教師と非母語話者教師のBELIEFS比較」 『日本語教育方法研究会誌』 10(1), 28-29.
- [16] 加納千恵子(2010). 「大学院における日本語教育養成の課題—ネイティブ・ノンネイティブによる教師役割観の違い—」 『国際日本研究』 2, 99-116.
- [17] カノックワン・ラオハブラナキッต片桐 (2010). 「日本人教師と協働したタイ人教師の体験と本音—『正確さ』重視の「指導観」を中心に—」 『大阪大学フォーラム2009報告書 東南アジアにおける日本語・日本文化教育の21世紀的展望』 40-46,大阪大学フォーラム2009実行委員会.

- [18] 久保田美子(2005).「ノンネイティブ日本語教師のビリーフ調査—指導内容、指導方法を中心とした分析—」『応用言語学研究』7, 163-176.
- [19] 久保田美子(2017).「ノンネイティブ日本語教師のビリーフと学習経験—2004・2005年度と2014・2015年度の量的調査結果の比較—」『国際交流基金日本語教育紀要』13, 7-22.
- [20] 幸銀眞(2006).「日本国内の非母語話者日本語教師に対する学習者の変容—早稲田大学の初級実践を通して—」『講座日本語教育』早稲田大学日本語教育研究センター, 42, 60-81.
- [21] 小柳かおる(2004).『日本語教師のための新しい言語習得概論』スリーエーネット.
- [22] スィラダー・ブンサーム(2016).「高等教育ビジネス日本語専攻カリキュラム改善の一考察—タイ私立大学トゥラキットバンディット大学の事例—」, Proceedings of BALL International Conference on Japanese Language Education.
- [23] 高橋雅子(2015).「国内の日本語教育における非母語話者教師に関する考察—多文化共生社会における語学教師の多様性を問う—」『日本語教育実践研究』2, 104-113.
- [24] タナサーンサーニー美香・高坂千夏子・當山純・中井雅也・深澤伸子(2005).「ビジネスで使う日本語を考える—企業と教育現場の視点から—」『国際交流基金バンコク日本文化センター日本語教育紀要』2, 207-222.
- [25] 中山英治・門脇薫・高橋雅子(2015).「日本語非母語話者教師と母語話者教師による教師間協働の実態調査報告—タイの高校における協働環境と協働内容—」『いわき明星大学人文学部研究紀要』28, 19-34.
- [26] パッチャラポー・ケーオキッサダン(2017).「Can-doをベースとしたコミュニケーション型日本語教育—タイの高等教育機関における日本語教科書作成への応用の可能性—」『日本語・日本学研究』7, 111-128.
- [27] 横田隆志(2013).「留学生の日本におけるノンネイティブ日本語教師に対する意識調査」2013 CAJLE Annual Conference Proceedings, 322-331.
- [28] 横田隆志(2017).「日本におけるノンネイティブ日本語教師に対する効果的な研修」『北陸大学紀要』43, 75-86.
- [29] 吉田一彦・柴崎理恵(2007).「母語話者教師と現地教師との共同モデル構築に向けて—モンゴルでできること、タイとの比較—」『アジアにおける日本語教育：外国語としての日本語修士課程一周年セミナー論文集』, チュラロンコン大学文学部東洋言語学科日本語講座, 89-102.
- [30] 李有定(2016).「Code-switchingを応用した外国語教育方法論と韓国語教育における日韓Code-switchingに関する研究」『地球社会総合科学研究』4, 31-50.
- [31] 冷麗敏(2005).「中国の大学における「総合日本語（精読）」に関する意識調査—学習者と教師の回答を比較して—」『日本言語文化研究会論集』創刊号, 59-73.

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Affiliation: Faculty of Humanities, Kasetsart University

Corresponding email: fhumykf@ku.ac.th